

ДИРЕКЦИЯ “ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ И ХУМАННО ОТНОШЕНИЕ КЪМ ЖИВОТНИТЕ И КОНТРОЛ НА ФУРАЖИТЕ”
БЪЛГАРСКА АГЕНЦИЯ ПО БЕЗОПАСНОСТ НА ХРАНИТЕ
✉ гр. София,1606; бул. “Пенчо Славейков”15 А; ☎+ 359 2 915 98 20, e-mail: ahwfc@bfsa.bg

ПРИЛОЖЕНИЕ КЪМ ЗАПОВЕД № РД 11-166/23.01.2018 г.

ПРАКТИЧЕСКО РЪКОВОДСТВО
ЗА
БОРБА С ВИСОКО И НИСКОПАТОГЕННАТА (H5 И H7) ИНФЛУЕНЦА ПО ПТИЦИТЕ

Януари, 2018 г.

Съдържание **Стр.**

I.	Въведение	3
II.	Описание на заболяването и зоонозен аспект:	3
	- Възприемчиви видове	4
	- Класификация на вирусите	7
	- Зоонозен аспект	9
	- Клинични признаци	10
	- Патологоанатомични изменения	11
	- Лабораторна диагностика	14
	- Диференциална диагноза	15
III.	Законодателство	18
IV.	Регистрация на животновъдните обекти	18
V.	Гъстота на популацията	18
VI.	Надзор	19
VII.	Информация за заболяването	20
VIII.	Съмнение за възникване на заболяване	20
IX.	Потвърждение на заболяването	23
X.	Оценка на животните	24
XI.	Убиване	26
XII	Обезвреждане на труповете и контаминирания материал	26
XIII	Почистване и дезинфекция	26
XIV.	Репопулация на фермите	29
XV.	Заболяване във ферма тип “заден двор”	29
XVI.	Заболяване в кланици, пазари и гранични инспекционни пунктове	31
XVII.	Заболяване при диви птици	33
XVIII.	Инфлуенца при други животински видове	34
XIX.	Спешна ваксинация	36
XX.	Списък с контакти	37
XXI.	Епизоотологично проучване при съмнение или възникване на инфлуенца по птиците	38
XXII.	Образец на Заповед за обявяване на заболяването Инфлуенца по птиците и необходимите мерки за ликвидирането му	50

I. Въведение:

Практическото ръководство е изготвено в съответствие с изискванията Наредба № ДВ-103 от 21 август 2006 г. за мерките за профилактика, ограничаване и ликвидиране на болестта инфлуенца (грип) по птиците-в сила от 01.07.2007 г., обн. ДВ. бр.83 от 13 Октомври 2006 г.; транспонираща Директива на Съвета 2005/94/ЕС от 20 Декември 2005 год.

Целите на ръководството са да бъдат представени подробни инструкции и информация, относно практически аспекти при борбата със заболяването при домашни и диви птици.

Практическото ръководство за борба с Инфлуенцата по птиците и стратегическия и ресурсен план сформират националния оперативен план за борба с високо и нископатогенната инфлуенца (H5 и H7).

II Описание на заболяването и зоонозен аспект:

Птичият грип е заболяване, което се причинява от вируси принадлежащи към семейство: *Orthomyxoviridae*, род *Influenza A*. В семейството са включени още 4 рода: *Influenza B, Influenza C, Isavirus, Thogovirus*. Инфлиенца А вирусните инфекции са изключително опасни и значими заболявания по много видове животни и хора. Те са силно заразни, високо изменчиви и широко разпространени сред птиците. Смята се, че дивите птици и особено водоплаващите са естествен резервоар на този род вируси и основен фактор за тяхното разпространение.
В род *Influenza A* са класифицирани много серологично различни варианти. До сега са известни 18 субтипа HA и 11 субтипа NA, като те се разделят на високопатогенни (HPAI) и нископатогенни (LPAI). При циркулация на нископатогенни вируси в птицевъдните стадата може да възникне инфекция от високопатогенна инфлуенца по птиците. Това би довело до 90-100 % смъртност на птиците и да предизвика епидемия, която бързо би се разпространила и би нанесла невиждани щети на птицевъдтсвото, както и до сериозни ограничения във вътробщностната и международната търговия.
Вирусите на птичият грип могат да засегнат бозайници и хора, особено след близък контакт със заразени птици. При някои хората клиничните признаци могат да се ограничат само до появанта на лек конюнктивит или респираторни прояви, но други вируси са склонни да предизвикат тежки признаци на заболяването. В редки случаи вирусите на инфлуенцата могат да се приспособят и да циркулират при бозайниците, които да причинят или допринесат за появата на пандемии при хората.
Наличието на щамове на високопатогенна инфлуенца А (HPAI) при дивите птици, която не винаги води до фатална, смъртоносна инфекция при тях дава възможност за пренасянето на тези вируси на далечни разтояния чрез миграцията им.

Птицевъдството е един от традиционните животновъдни отрасли за България. В почти всички области на страната има изградени индустриални птицевъдни обекти. В същото време се наблюдават и множество ферми тип “заден двор”, в които нивото на биосигурност е ниско. Съвкупността от всичко това и преминаването през България на големи популации от диви птици, чрез двата основни миграционни пътя (*Via Pontica* и *Via Aristoteles*), създава потенциални условия за появата на огнища на Инфлуенца А по птиците.
Всички вируси на Инфлуенца по птиците (HPAI и LPAI) подлежат на обявяване.

ВЪЗПРИЕМЧИВИ ВИДОВЕ:

Широк кръг гостоприемници могат да бъдат инфектирани с инфлуенца А вирусите: свине, хора, различни видове птици, коне, китове, риби, тигри, кучета, котки и др. Естествено срещащи се инфекции с Инфлуенца А са отчетени при свободно живеещи птици представители на 105 вида от 26 семейства. Пилетата, пъдпъдъците, пуйките, фазаните и токачките са особено податливи към болестта. Клиничната картина варира в зависимост от вирулентността на съответният вирус и от гостоприемника.

Международното бюро по епизоотиите /МБЕ/ дава следното определение за птици: "Всички домашни птици, които се използват за производство на месо или яйца за консумация, за производството на други продукти, за възстановяване на запаси от дивеча или за развъждане на тези категории птици."

Това определение изключва птици, отглеждани в зоологически градини, диви птици, птици – домашни любимци, показва, но включва домашни птици, които се отглеждат във ферма тип «задния двор» за лична консумация или за производство на яйца.

А. Пилета и пуйки:

Пилетата и пуйките са силно възприемчиви за заразяване и за клинична проява на болестта.

Б. Патици и гъски:

Патиците и гъските са податливи на заразяване с всички щамове на вируса на инфлуенцата по птиците, но само някои много вирулентен вируси водят до клинича проява на болестта.

В ендемичните райони вирусите на инфлуенцата по птиците често са изолирани от тези видове. Техният потенциал като госотприемник и резервоар на вируса, определя водоплаващите като главен източник на заразяване с вирусите за домашните птици. През 2004 г., подтип H5N1, причини широкото разпространение и смъртните случаи при патици, гъски и пилета в Китай. Преди това, смъртните случаи са регистрирани при водоплаващи в Хонг Конг през 2002 година. В някои доклади се съдържат данни за ограничен брой смъртни случаи при патици и гъски в Италия.

В. Токачки, пъдпъдъци, фазани и яребици:

Токачките, пъдпъдъците, фазаните и яребиците са податливи към болестта и проявяват ясни клинични признаци.
В Италия на пъдпъдъците е обърнато специално внимание при контрола на огнищата на високо и нископатогенна инфлуенца по птиците, при които инфекцията се разпространява бавно. В програмите за надзор, чрез серологично и вирусологично изолиране на вируса се изискват много по- високи нива на изследване, отколкото са необходими при пилетата за установяване на заразата.

Г.Ему и щрауси:

В САЩ са изолирани щамове H5N2 и H7N1 на вируса на инфлуенцата по птиците при емута, което доказва чувствителността на тези видове към възникване на заболяване.

През 1997 огнище в Нов Южен Уелс в доказано огнище на заболяването при ему. Въпреки това, няма доказателства, че вирусите на инфлуенцата по птиците са причина за възникване на заболяване или смърт в САЩ или Австралия. В Южна Африка и Дания при възникване на заболяването инфлуенца по птиците при щрауси са наблюдавани респираторни признаци, ентерит, слабост и смърт.

През април 1994 година е докладвано огнище с над 20% смъртност. През 2000 г., в Италия при заразяване на млади щрауси с щам H7N1 на високопатогенна инфлуенца по птиците, смъртността е достигнала до 30%. През 1993 година вируса на инфлуенцата по птиците, който е вирулентен за пилетата е бил изолиран от едно ему в Тексас, САЩ. Този вирус не причинява клинични признаци на ВПИП при инокулирането му в щрауси, но е бил изолиран във вътрешните органи на птиците.

През последните години е доказано огнище на ВПИП, причинено от щам H5N2 при щрауси в Източна Африка.

Д. Птици, отглеждани в клетки, включително канарчета и папагали:

Вирусите на инфлуенцата по птиците, изолирани по цял свят от уловени диви и екзотични птици, не са били изолирани от птици, отглеждани в клетки.

Е. Диви водоплаващи птици :

Вирусите на инфлуенцата по птиците са открити при свободно живеещите водоплаващи птици по целия свят.

При тях заболяването протича обикновенно безсимптомно, но при някои щамове се наблюдава клиника и смърт. Данните в множество изследвания посочват, че броя на вирусите при диви водоплаващи е голям. Вирусите се реплицират в червата на птиците и това създава вероятност за възникване на нови комбинации вируси от подтип H и N чрез генетично разместване.

Обикновено ако резервоар на вирусите са водоплаващи птици при домашни птици се проявава нископатогенната форма на заболяването с щам H1.

Заразяването на диви птици с щамове на високопатогенната инфлуенца по птиците, обикновено е ограничено и се самоограничава.

Проучванията показават, че патици, гъски и лебеди, са естествени гостоприемници на вирусите на инфлуенцата по птиците.

Вируси са изолирани и от чайки, рибарки и гмурци. Проведеното проучване на диви птици и надзора на огнищата на инфлуенцата по птиците през 1983-84г. в Пенсилвания, САЩ, потвърждава теорията, че водоплаващите птици са гостоприемник на голям брой вируси, причиняващи заболяването птичи грип. В докладите се съдържат данни за разпространението на вируса на инфлуенцата по птиците, при водоплаващите в рамките на 0,6% до 26%. В Япония се установява, че гарвани се заразяват и умират в резултат на заразяване с щам H5N1 на вируса на инфлуенцата по птиците

Ж. Бозайници:
При инжектиране на доброволци, с различни щамове /Н /на вируса на инфлуенцата (не Н5 или Н7) се проявява лека форма на болестта, но не се констатира производстсо на антитела. Нямало е данни, че инфлуенчните вируси могат да засегнат хора докато през 1997 год. се констатира проява на болестта в Хон Конг.

От тогава, голям брой инфекции с вирусен щам H5N1 са били регистрирани в Хонг Конг, както и във Виетнам и Тайланд, през 2004 г. и 2005 г., когато повече от половината от заразените хора са починали.

В Холандия през 2003 г., 89 души са заразени с вирусен щам H7N7, и един ветеринарен лекар умира. В Хонг Конг и Китай са регистрирани хора, заразени с щам H9N2 на вируса на инфлуенцата по птиците.

В Канада са регистрирани заразени хора с вируса подтип H7N3. При серологично изследване на гледачи на птици в Хонг Конг се установява, че 17% от тях са имали антитела без да показват клинични признаци на заразяване с H5N1.

За възникване на заболяване при хората е необходимо да има директен контакт със заразени птици, въпреки че има данни, че малък брой от родните са се заразили при контакт със заразени работници по време на огнището в Холандия с щам H7N7. Същевременно при проучването в Холандия се е предполагало, че повече от 1000 души са заразени с вируса H7N7.
Серологичното проучване показва, че около 50% от хората, които обработват инфектираните птици се заразяват, и се констатират антитела при 59% от членовете на семейства на заразените гледачи на птиците, което показва че е много по- голяма възможността за предаване на заразата от човек на човек, отколкото се е предполагало в първоначалните проучвания.

Антивирусният препарат «Озелтамивир» предпазва хората от възникване на заболяване, но маските, които се поставят на лицето и носа не осигуряват такава защита.

В южнен Китай, малък брой от заразените с грип хора са в резултат на инфекция с щам H9N2.

В Хон Конг е доказано предаване на вируса на инфлуенцата по птиците щам H5N1 от човек на човек.

По време на огнището на инфлуенцата по птиците в Холандия през 2003 година заразяването на прасета с вируса на ИП подтип H7N7 бе доказано в резултат на откритите антитела в серума на прасета; стада, при които положителните серологични тестове са показали стойности над 2,6% са били заклани.

Има данни за доказано огнище на ИП с подтип H5N1 при свине, отглеждани в Азия.
В тайландската зоологическа градина се докладва за настъпила смърт при снежен леопард и бял тигър в резултат на заразяване с високопатогенна инфлуенца по птиците. През 2004 год. в Тайланд са докладвани 3 смъртни случая при домашни котки, заразени с щам H5N1.

Голям брой от тигрите в Тайланд са се заразили при консумация на трупове на заразени животни. При хранене на кучета и котки с месо от заразени птици се наблюдават прояви на болестта и смърт на животните в резултат на тежко засягане на алвеолите. Котките, които са били в контакт със заразените животни, също показват признаци на болестта.

Хемаглутинин (H) Антигени																
Вирусни изолати на ИП	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Човек	√	√	√		√		√		√							
Кон				√			√									
Прасе	√		√	√	√											
Леопардов тигър					√											
Котка					√											
Невестулка										√						
Кит	√		√													
Тюлен			√	√			√									
Домашни птици	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√
Неуроминидаза (N) Антигени																
Вирусни изолати на ИП	1	2	3	4	5	6	7	8	9							
Човек	√	√					√									
Кон							√	√								
Прасе	√	√				√										
Леопардов тигър					√											
Котка					√											
Невестулка				√												
Кит		√							√							
Тюлен		√			√		√									
Домашни птици	√	√	√	√	√	√	√	√	√							

Табл. 1. доказани H и N антигени на инфлуенцата по птиците при различни видове животни.

Класификация на вирусите на инфлуенцата по птиците, които подлежат на обявяване според международното бюро по епизоотии МБЕ

В зоосанитарния кодекс са приети следните критерии за класифициране на вирусите на инфлуенцата по птиците:

- високопатогенни вируси на инфлуенцата по птиците са тези, които имат интравенозен патогенен индекс (IVPI) при пилета на 6-седмична възраст, по-голям от 1,2 или предизвиква най-малко 75% смъртност при 4 - до 8 седмични пилета, инжектирани интравенозно с вируса;
- H5 и H7 вируси, които нямат интравенозен патогенен индекс по-голям от 1,2 или причиняват по-малко от 75% смъртност при интравенозно инжектиране, трябва да бъдат допълнителни изследвани, за да се определи дали някои от основните аминокиселини се намират в мястото на разцепване на молекулата на хемаглутинина; ако аминокиселината е сходна с тази, наблюдавана при други изолати на ВПИП, то тогава изолата трябва да се разглежда като високопатогегенна инфлуенца по птиците, която подлежи на обявяване.
- нископатогенни вируси на инфлуенцата по птиците, които подлежат на обявяване са вируси на инфлуенца А от подтип H5 и H7, които не са високопатогенни

- нископатогенни вируси на инфлуенцата по птиците, които не подлежат на обявяване са вируси на инфлуенца А, различни от подтиповете Н5 и Н7, и които не са високопатогенни.

Определенията дадени по-горе са използвани в настоящото ръководство. Лабораторните тестове, които се използват за диагностика трябва да отговарят на изискванията на международното бюро по епизоотии и са описани в ръководството.
Лабораторните тестове за определяне на първия критерий, посочен по- горе имат недостатък, че са бавни за изпълнение. В България се използва теста за определяне на генотипа на хемаглутинина, който е много по-бърз за изпълнение.

Трябва да се определи серотипа на всички вируси на инфлуенцата по птиците, за да се посочи дали Н5 или Н7 вируси мутират до форма, причиняваща заболяване.
За целите на международната търговия в раздела на МБЕ се обръща внимание не само на клиничните прояви на вирусите, причиняващи инфлуенцата по птиците, които подлежат на обявяване, но също така и за наличие на заболяване без клинична проява.

Заболяването инфлуенца по птиците, което подлежи на обявяване се констатира при:

- изолиране и доказване на вируси на инфлуенцата по птиците, причиняващи високо или нископатогенна форма на болестта;
- доказване на вирусни антигени или вирусна РНК, които са специфични за високо или нископатогенна инфлуенца по птиците;
- доказване на антитела от подтип Н5 или Н7 на вируса на инфлуенцата по птиците, които не са в резултат на ваксинацията на домашни птици.

КЛАСИФИКАЦИЯ НА ВИРУСИТЕ, ПРИЧИНЯВАЩИ ИНФЛУЕНЦАТА ПО ПТИЦИТЕ В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ:

Огнище на високопатогенна инфлуенца по птиците:
Огнище на ВПИП в Република България се дефинира като такова ако:

- има клинична проба на заболяването при птици и се констатира смъртност при пилета на 4 до 8 седмична възраст (възможно е да има вирус от субтип Н5 или Н7, но не е задължително); или
- има клинична проба на високопатогенна инфлуенца при птиците, която подлежи на обявяване (т.е вирус от субтип Н5 или Н7, които имат основна аминокиселина близка по структура с тези, които причиняват високопатогенна инфлуенца по птиците).

Огнище на нископатогенна инфлуенца по птиците:
Огнище на НПИП (Н5/Н7) в Република България се дефинира като такова ако:

- се констатира заболяване при птиците с или без клинични признаци, които са характерни при заразяване с вируса на инфлуенцата по птиците от субтип Н5 или Н7, които не са определени като високопатогенна инфлуенца по птиците, но подлежи на обявяване, според критериите на международното бюро по епизоотии.

Вирусите на нископатогенната инфлуенца по птиците (Н5/Н7) са такива, които нямат аминокиселина, подобна на тази, която се наблюдава от изолатите характерни за

високопатогенна форам на болестта. Все пак е необходимо да се приложат мерки за контрол на разпространението на болестта и особено ако вируса е лесно преносим и разпространим сред птиците и особено ако съществува вероятност за мутация на вируса във високопатогенен за кокошките.

Откриване на вируса на ВПИП и на НПИП (H5/H7) при птици, отглеждани в клетки или в зоопаркове:

Откриването на нова или на действаща инфекция на високопатогенна инфлуенца при птици, отглеждани в клетки или в зоопарковете, би довело до възникването на огнище на заболяването.

Действията, които трябва да бъдат предприети след откриването на активна инфекция с вируса на нископатогенната инфлуенца (H5/H7) при птици, отглеждани в клетки или в зоопарковете се определят след извършване на епидемиологично проучване.
Дефиниции:

“Птици отглеждани в клетки” са птици, които са ограничени в рамките на едно заграждение и отглеждат за цели, различни от производството на храни.

“Зоопаркови птици” са птици, отглеждани в клетка в рамките на зоопарка.

Констатиране на заболяването високопатогенна инфлуенца при диви птици:

Установяване на ВПИП при диви птици е след откриване на изолат или тип от вируса на ВПИП или при откриване на генетичен материал от тези вируси. Доказването на антитела на субтип H5 или H7 не доказва наличие на заболяването ВПИП.

Други заболявания в резултат на откриване на вируса на инфлуенцата по птиците:

Установяване на вируса на ИП би могло също да окаже своето влияние за индустрията в България ако е нископатогенен шам (не H5/H7) и не е класифициран според категориите дадени по- горе.

ЗООНОЗЕН АСПЕКТ:

При заразяване на хора- доброволци с вируса на инфлуенцата по птиците от субтип H (не H5 или H7) се констатират леки признаци на заболяване, но не се наблюдава имунен отговор, чрез образуване на антитела.

Няма данни за инфектиране на хора с вируси, отделяни от птици, до доказване на заразата при хора в Хон Конг през 1977 година.

След това заболяването се доказва при хора с щам на вируса H5N1 в Хонг Конг, както и във Виетнам и Тайланд, през 2004 г. и 2005 г., когато повече от половината от заразените умират.

В Холандия през 2003 г., 89 души са заразени с вирусен щам H7N7, и един ветеринарен лекар умира. В Хонг Конг и Китай са регистрирани хора, заразени с щам H9N2 на вируса на инфлуенцата по птиците.

В Канада са регистрирани заразени хора с вируса подтип H7N3. при серологично изследване на гледачи на птици в Хонг Конг се установява, че 17% от тях са имали антитела без да показват клинични признаци на заразяване с H5N1.

За възникване на заболяване при хората е необходимо да има директен контакт със заразени птици, въпреки че има данни, че малък брой от родините са се заразили при контакт със заразени работници по време на огнището в Холандия с щам H7N7. Същевременно при проучването в Холандия се е предполагало, че повече от 1000 души са заразени с вируса H7N7.

Серологичното проучване показва, че около 50% от хората, които обработват инфектираните птици се заразяват, и се констатират антитела при 59% от членовете на семейства на заразените гледачи на птиците, което показва че е много по- голяма възможността за предаване на заразата от човек на човек, отколкото се е предполагало в първоначалните проучвания.

КЛИНИЧНИ ПРИЗНАЦИ:

Клиничните признаци при заразяване с вируса на инфлуенцата по птиците варират много и до голяма степен зависят от вирулентността на вирусите, засегнатите видове, възрастта, наличие на други бактериални или вирусни инфекции и на околната среда. Има данни, че вирулентността на вируса при кокошки може да се променя в хода на болестта.

1. Заразяване с непатогенни вируси:

- няма клинични признаци при заразените птици със сероконверсия.
- има вероятност някои от тези птици да се заразят при генетична мутация на вируса.

2. Заразяване със слабо или нископатогенни вируси:

- клиничните признаци при кокошки и пуйки са разнообразни и могат да не се проявяват или да се констатират слаби или тежки респираторни проблеми и могат да бъдат сбъркани със заболяването Инфекциозен ларинготрахеит или други заболявания на дихателните пътища.
- смъртността варира от 3 процента при кокошки, които се отглеждат клетъчно до 15 процента при бройлерите. Констатира се спад на яйценосенето при кокошките носачки понякога достигащ до 45 % от очакваната количество яйца за едно голямо стадо, като се възвръщат до нормалните граници в рамките на 2-4 седмици.
- при някои от огнищата се наблюдава мутиране на вирусите.

3. Заразяване с високопатогенни вируси:

- общата смъртност при подострата и острата форма достига до 100%

- при острата форма смъртността може да настъпи в рамките на 24 часа след първия случаи или най- често в рамките на 48 часа. В други случаи се наблюдават други клинични признаци и смъртността може да забави в рамките на седмица.
- при кокошките и пуйките клиничните признаци включват смущение в дихателните функции с оток около очите и синузит, цианоза на гребена, менгушите и краката, оток на главата и клепачите, разрошена перушина, диария и нервни признаци.
- най- често след стартиране на заболяването яйцата са без черупка.
- някои от засегнатите кокошки могат да се възстановят, но рядко им се възвръща носливостта.

Заболяването при пуйките е подобно на това при кокошките, но най- често е комбинирано с вторични бактериални инфекции в резултат на *Pateurella multocida, Hemophilus gallinarum* или *Escherichia coli*.

ПАТОЛОГОАНАТОМИЧНИ ИЗМЕНЕНИЯ:

В много случаи при птици, които са умрели в резултат на свръх оста форма не се наблюдават патологоанатомични изменения.

При остра форма на болестта при кокошките се наблюдават някои изменения в белите дробове, кръвоизлив и оток при мъртвите птици, обикновено другите органи и тъкани за без изменения.

При кокошки, при които заболяването е от 3- 5 дни се наблюдават повече видими изменения, включително трансудация и/ или цианоза на гребена, менгушите и въздушните торби. Промените в гребена и менгушите могат да варират до места от тъмно червено до синьо в резултат на исхемична некроза.
Първичните признаци при заразяване с остра форма на високопатогенна инфлуенца по птиците са: кръвоизливи, некрози и трансудативни изменения. Яйцепроводите и червата често имат тежки хеморагични промени.

При прогресиране на заболяването се появява жълтеникава некроза в черния дроб, бъбреците, далака и белите дробове.

Петехиални и екхимозни кръвоизливи покриват коремната мазнина, серозните повърхности и перитониума. Перитонеалната кухина често е пълна с жълтък от разкъсани яйца, свързано със силно възпаление на въздушните торбички и перитониума при птици, които са оцелели в рамките на 7- 10 дни. Може да има кръвоизливи в жлезистия стомах, по-специално на границата с мускулестия стомах. Може да се наблюдава катарален до фибринозен перитонит и яйчно- жълтъчен перитонит.

При заразяване със среднопатогенни щамове на вируса на инфлуенцата по птиците се наблюдават изменения по синусите и се характеризират със запушване с катарални, серофибринозни, мукопуролентни и казеозни инфилтрати. Трахеалната мукоза може да бъде с оток и запълнена с ексудат, вариращ от серозен до казеозен. Въздушните торбички могат да бъдат изтънени и да са изпълнени с фибринозен или казеозен ексудат. Може да се наблюдават катарален до фибринозен перитонит, както и жлъчен перитонит. Също така при пуйките може да се установи катарален до фибринозен

ентерит на цекума и/ или тънките черва. Може да се наблюдават ексудати в яйцепроводите на кокошки носачки.
Хистопатологичните изменения и патологоанатомичните изменения описани по- горе не са характерни за високопатогенната инфлуенца по птиците, докато доказването на васкулит на мозъка или други органи дава предпоствки за наличие на заболяването.

Снимка 1. Оток на главата

Снимка 2. Цианоза на гребена

Снимка 3. Цианоза на гребена и оток на менгушите

Снимка 4. Цианоза на гребена и менгушите

Снимка 5. Кръвоизливи по кожата и мускулите

Снимка 6. Цианоза на краката

Снимка 7. Кръвоизливи на епикарда

Снимка 8. кръвоизливи на фоликулите

Снимка 9. кръвоизливи на фоликулите

Снимка 10. кръвоизливи на фоликулите

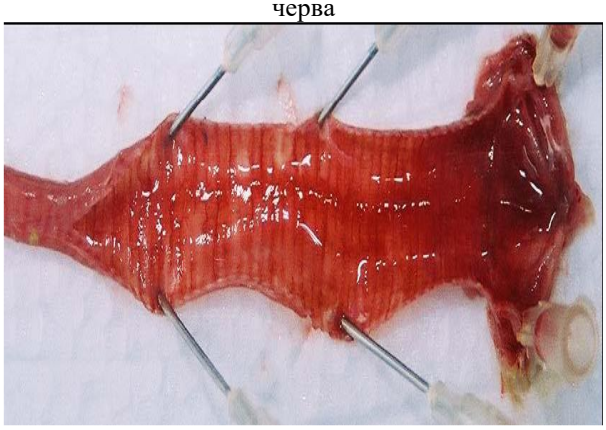
Снимка12. жлезист стомах с точковидни кръвоизливи

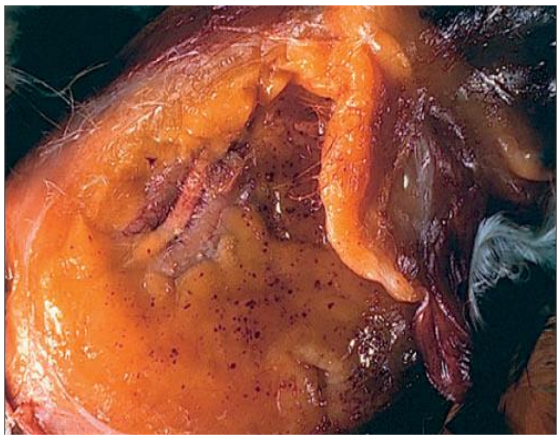
Снимка13. кръвоизливи на панкреаса и тънките черва

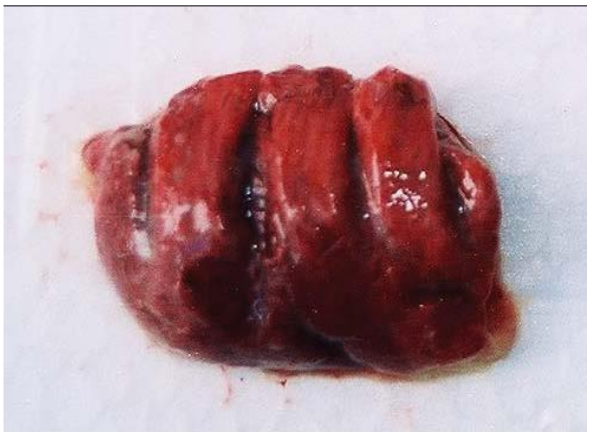
Снимка14. Трахея с ексудат

Снимка12. Хеморагична трахея

Снимка13. Кръвоизливи на коремната мазнина

Снимка14. Кръвоизливи на белите дробове

Лабораторни изследвания:

Ако патологоанатомичните изменения не са достатъчни за доказване на заболяването е необходимо изолиране и характеризиране на причинителя.

Бактериологичните изследвания трябва да бъдат направени с цел изключване на бактериална септицемия от диференциалната диагноза и по- специално да се изключат смесени инфекции с по-слабо патогенни форми на инфлуенцата по птиците. Пробите трябва да бъдат изпратени до регионалната или национална лаборатории, като при необходимост трябва да бъдат изпратени опаковани по подходящ начин до Националната Референтна Лаборатория в София.

Изисквания към пробите:

Пробите трябва да бъдат взети, както от живи клинично засегнати птици, така и от скоро умрели птици. Клоакални и трахеални тампони и/или свежи фекалии и кръв трябва да бъдат взети от живи птици. От мъртви птици могат да бъдат взети тъкани от храносмилателния тракт (предстомашие, панкреас, черва и чревни лимфни възли), от дихателния тракт трябва да бъдат взети трахея и бели дробове.

Транспорт на пробите:

Пресни тъкани и/или тампонни проби в транспортна среда трябва да бъдат охладени и изпратен в опаковки със замразен гел.

ЛАБОРАТОРНА ДИАГНОЗА:

Тестове за определяне на вирусни субтип:

Вирусите на инфлуенцата могат да бъдат от тип А, Б или С, но всички изолирани от птиците са от тип А. Вирусите на инфлуенца по птиците могат допълнително да бъдат субтипизирани на базата на техните антигени- хемаглутинин (Н) и невроминидза (N) Има 18 различни Н субтипа и 11 N субтипа, като е възможна всякаква комбинация между тях. Все пак високопатогенните вируси при птиците са определени според хемаглутинин субтипа- Н5 или Н7.

Тестове за патогенност:
Патогенността на вирусите на ИП изолирани от птици може да бъде определена с един от следните тестове:

- Тестове за патогенност на кокошки: разтвор от вируса поставен в свободна от бактерии алантоисна течност се инокулира интравенозно в 4-8 седмични специфично свободни от патогенни кокошки (SPF) ако в рамките на 10 дни при шест 6 или повече кокошки се констатира смъртност вируса се смята за високопатогенен за кокошките (ВПИП);
- Тестове на клетъчни култури: вирусът се добавя в клетъчни култури с или без трипсин. Вирусът се счита за високопатогенен за кокошки (ВПИП) ако се образува плака без трипсин или изолата причини смъртността при 1- 5 кокошки при теста за патогенност;
- *Молекулярно определяне на патогенността:* кодирането на гените на протеина на хемаглутинина на вируса на инфлуенцата по птиците има определена последователност на мястото на разцепване. Има добре признати разлики между генни последователности на високо патогенните и нископатогенни вируси.

Тъй като времето за диагностиката, е от съществено значение, молекулярното определяне на патогенността е най-предпочитаният метод за определяне на патогенност на вируса на инфлуенцата по птиците в България.
След определяне на вируса във възникналото огнище, се използва имунохистохимия, имунофуоресецнция за откриване и потвърждаване на възникналата инфекция.

Тестове за предишни инфекции

Доказателство за предходни заболяванис вируса на инфлуенцата по птиците, могат да бъдат получени при изследване за специфични антитела за инфлуенца А група, с помощта на агар гел дифузия преципитационен (AGDP) тест, ЕЛАЙЗА тест или чрез изпитване за специфични антитела за "H" или "N" антигени, използвайки хемаглутинин инхибиращ (HI) тест или Елайза, съответно.

Полеви тестове:

Тестът «DirectigenTM», който извършва изследване на антигени от вируса на инфлуенца А е използван като бърз тест за откриване на човешкия грип, и е бил използван в огнища като бърз полеви диагностичен тест, въпреки че теста не е утвърден за използване при домашни птици.

ДИФЕРЕНЦИАЛНА ДИАГНОЗА:
Различните форми на заболяването инфлуенца по птиците могат да бъдат сбъркани със следните заболявания:

- Нюкясълска болест;
- Микоплазмоза;
- Чума при патиците;
- Инфекция с *Escherichia coli* –целулит на главата;
- Остра пастьорелоза;
- Инфекциозен ларинготрахеит;
- Хемофилоза;
- Хламидиоза по птиците;
- Остри отравяния; или
- злополуки, причиняващи висока смъртност (напр. задушаване, топлинен стрес или дехидратация).

Някои от формите на заболяването могат да могат сбъркани или усложнени от много други заболявания, характеризиращи се с дихателни или храносмилателни смущения. Трябва да има съмнение за възникване на ВПИП ако има огнище на заболяване при птици, което се развива въпреки прилагането на превантивни или мерки за лечение за други заболявания или когато при извършеното епидемиоологично проучване възниква съмнението за наличие на заболяването.

В таблицата по- долу е дадена диференциална диагноза с различни заболявания по птиците.

	Брой на заразените птици	Брой на умрелите птици	Внезапно умрели	Респираторни признаци	Носни изтечения	Изтечения от очите	Обезцветяване на мекушите	Диария	Тремор/Възбуда/Пристъп	Слабост/Парализа на крайниците	Други нервни признаци	Колапс/Залежаване	Лезий в устата	Иктерус	Лезий по краката	Загуба на тегло/измършавяване	Анемия	Лезий по кожата	Оток на главата	Оток на ставите	Други отоци	Деформации/ изтъняване на черупките на яйцата	> 50 % смъртност	Почти 100 % смъртност	Птици под 3 седмична възраст	Птици между 3 и 12 седмична възраст	Птици над 12 седмична възраст	Лабораторно и постмортално потвърждение	Постмортална диагностика	Възможни лабораторни тестове
Инфлуенца по птиците	В	П	П	В	В		В	В	П	П	П								В				П		ДА	ДА	ДА	ДА		ДА
Нюкасълска болест	В	П		В				П		П	П			П					П			П	П	П	ДА	ДА	ДА		ДА	ДА
Инфекциозен бронхит	В	П		В	В	П													П			В	П		ДА	ДА	ДА	ДА		ДА
Инфекциозен ларинготрахеит	В	П		В	В	П																	П	П	ДА	ДА	ДА	ДА	ДА	ДА
Микоплазмоза	В			В	В	В													П									ДА		ДА
Холера по птиците (P.multocida)	П	П	В	П			В	П															В	В		ДА	ДА		ДА	ДА
Erysipelas			В					П		П								П					П	П				ДА		ДА
Хемофилоза (Haemophilus paragallinarum)				В	В	П		П											В							ДА	ДА	ДА	ДА	ДА
Сингамоза (Syngamus trachea)			П	В												В												ДА	ДА	ДА
Трихомоноза				В		В							В			П												ДА	ДА	ДА
Хламидиоза				П	В	В		П								В												ДА	ДА	ДА
Кокцидиоза	П	П						В								П									ДАП	ДА		ДА	ДА	ДА
Пулороза	П	П						В															В		ДА					ДА
Тиф(S. gallinarum)	П	П						В												П			В		ДА	ДА	ДА	ДА		ДА
Инфекциозен бурзит (Болест на Гумборо)	П	П						В		В		В														ДА		ДА	ДА	ДА
Енцефаломиелит									В	В		В								П					ДА			ДА		ДА
Ботулизъм	П	П	П					П		В		В						П					В	П	ДА	ДА	ДА	ДА		ДА
Колибактериоза			П	П								П		П						П					ДА	ДА	ДА	ДА	ДА	ДА
Вътрешни паразитози																В	П									ДА	ДА		ДА	ДА
Външни паразитози																В	П								ДА	ДА	ДА			ДА
Левкоза																В											ДА	ДА	ДА	ДА
Туберкулоза																В											ДА	ДА	ДА	ДА
Вирусна анемия																	В								ДА			ДА	ДА	ДА
Шарка				П									П					В			В				ДА	ДА	ДА		ДА	
Синдром на спадане на яйценоса (Аденовирусна инфекция)																						В								ДА
Марекова болест	П	П								П		П		П				П			П					ДА	ДА	ДА	ДА	ДА
Микотоксикоза	П	П					П	П					П			П										ДА	ДА	ДА	ДА	ДА
Афлатоксикоза																														
Стафилококова инфекция														П						П					ДА	ДА	ДА			ДА
Салмонелоза	П	П						П	П		П						П								ДА	ДА	ДА	ДА		ДА
Отравяне	П	П		П					П						П			П			П		П	П	ДА	ДА	ДА			ДА
Вирусен ентерит по патиците	В	В	П		В			В		В		В											В	В	ДА	ДА	ДА	ДА	ДА	ДА
Вирусен хепатит по патиците	В	В	В						В				В	В									В	В	ДА	ДА		ДА	ДА	ДА

Абревиетура: В - почти винаги се наблюдава
П - понякога се наблюдава
Н - не се наблюдава

Табл. 2: Диференциална диагноза за заболяванията при птиците

Съмнение за възникване на заболяването ВПИП има при констатиране на внезапна смърт при птиците, съпроводена с депресия, загуба на апетит, нервни признаци, водниста диария, някои дихателни смущения и/или драстично намаляване продукцията на яйца или снасяне на деформирани яйца.

Ако се констатира цианоза на гребена, менгушите и краката и петехиални кръвоизливи на повърхността на вътрешната мембрана съмнението за възникване на високопатогенна инфлуенца по птиците се засилва.

III. Законодателство:

- **Директива 2005/94,** относно мерките на Общността за контрол на инфлуенцата по птиците, отменяща Директива 92/40/ЕЕС, транспонирана в **Наредба № ДВ-103** от 21 август 2006 г. за мерките за профилактика, ограничаване и ликвидиране на болестта инфлуенца (грип) по птиците
- **Решение 2006/415/ЕС**, относно някои защитни мерки по отношение на високопатогенната инфлуенца по птиците от подтип H5N1 по домашните птици в Общността и за отмяна на Решение 2006/135/ЕО;
- **Решение 2006/563/ЕС**, относно определени защитни мерки по отношение на високопатогенната инфлуенца по птиците от подтип H5N1 при дивите птици в Общността и за отмяна на Решение 2006/115/ЕО;

IV. Регистрация на животновъдни обекти:

Регистрацията на животновъдни обекти за отглеждане на птици се извършва от БАБХ по реда на чл. 51 от ЗВД.

Съгласно чл. 137 от ЗВД регистър на всички регистрирани птицевъдни ферми се подържа от ОДБХ.

Всички регистрирани обекти са въведени в националата база данни на БАБХ.

V. Гъстота на популацията:

А: промишлени ферми за отглеждане на птици:

Информацията за броя и географското разпространение на промишлените ферми за птици, регистрирани в България се актуализира се ежемесечно.

В. Диви птици и миграционни пътища:

Република България има важно географско разположение във връзка с миграцията на диви птици
През зимата най- гъсто населените места с диви птици в България са:

- Езеро Дуранкулак
- Езеро Варна
- Езеро Бургас

- Топловодни езера

Главните миграционни пътища, които преминават през България за Виа Поинтика и Виа Аристотелес.

VI. Надзор:

Всяка година в Република България се изпълнява националната програма за надзор на инфлуенцата при домашни и диви птици. Програмата е изготвена от БАБХ в съответствие със законодателството на ЕС и се изпълнява в сътрудничество с 28 ОДБХ-та.

Обща информация за ранното откриване / надзор на инфлуенцата по птиците е дадена по-долу:

1. Надзор при диви птици:
Определяне на риска от мигриращите птици, е от съществено значение за установяване на миграционните навици на различните видове, техния произход, дестинации и графика на миграция.

Когато болестта при дивите птици, не се очаква, е от полза да се предупредят хората, работещи с диви птици за необходимостта от докладване за необичайни смъртни случаи при дивите птици.

Активно наблюдение може да се практикува при улов на пернат дивеч и вземане на проби (обикновено чрез клоакални и трахеални тампони) за изпитване за наличие на вируса на ИП.

2. Надзор при домашни птици:

Целите на надзора и контрола на инфлуенцата по птиците включват:
- установяване на заболяването и клинична инфекция.

- разбиране на епидемиологията и екологията на инфлуенцата по птиците , както и социално-икономическото въздействие, за да се разработят ефективни програми за надзор на заболяването при различни категории птици.
- оценка на времевите и пространствени модели и по този начин да се подобри ефективността на контрола
- осигуряване безопасността на храните чрез прилагане на подходящи мерки за контрол.
- демонстриране на свобода от клинично заболяване и липсата на инфекция в страната или отделни региони и по този начин да се улесни търговията.

В допълнение към официалния контрол и процедури за докладване, повишаване на осведомеността за риска от възникване на инфлуенца по птиците е важно средство за гарантиране, че огнището на болестта при домашни птици ще бъде докладвано бързо. Все пак трябва да се вземе под внимание, че нараставено на усведомеността на обществото не трябва до доведе до излишни притеснения. Ветеринарните власти трябва да бъдат подготвени за нарастващата работа, докато формалните или неформалните механизми за докладване заработят, вероятно трябва да има направени определен брой проучвания за нарастване усведомеността на обществото за риска от възникване на заболяване.

VII. Информация за Инфлуенца по птиците:

Информация за заболяването ИП може да бъде открита на следните интернет страници:
http://www.oie.int/fileadmin/Home/eng/Media_Center/docs/pdf/Disease_cards/AI-EN.pdf
http://webarchive.nationalarchives.gov.uk/20081023135421/http://www.defra.gov.uk/animalh/diseases/notifiable/ai/index.htm
http://www.who.int/influenza/human_animal_interface/en/
https://ec.europa.eu/food/animals/animal-diseases/control-measures/avian-influenza_en/controlmeasures/avian/index_en.htm
http://www.fao.org/avianflu/en/index.html
http://www.merckvetmanual.com/mvm/index.jsp?cfile=htm/bc/206200.htm

По време на констатирано огнище на заболяването инфлуенца по птиците, БАБХ като допълнение към информацията, дадена в интернет сайтовете открива гореща телефонна линия за отговор на въпросите зададени от хората.

VIII. Съмнение за възникване на Инфлуенца по птиците:

При съмнение за възникаване на заболяване собственика или ветеринарният лекар, който обслужва птицевъдния обект, незабавно уведомява съответната областна дирекция по безопасност на храните (ОДБХ).

Официалният ветеринарен лекар трябва да посети фермата, за която има съмнение за възникване на ИП, като вземе правилните защитни мерки (виж Приложение II) и да вземе подходящите кутии за проучване на заболяването, посочени в част 1, т. IV.

Официалният ветеринарен лекар е отговорен за:

- извършване на епизоотично проучване, използвайки чек- лист;

- да извърши преброяване на различните категории възприемчиви птици, които се отглеждат в обекта;
- птиците, съмнителни за ИП трябва да бъдат поставени под възбрана в обекта или да бъдат затворени на друго място, където могат бъдат изолирани;
- птици, възприемчиви за ИП не могат да влизат или напускат обекта;
- други видове животни не могат да влизат или да напускат обекта;
- месо или трупове от видове, възприемчиви за ИП не могат да напускат фермата;
- фураж, оборудване, части, материали или отпадъци, които могат да послужат за пренасяне на вируса на ИП не могат да бъдат изнасяни от фермата;
- трябва да се водят записи за някакви признаци, наподобяващи ИП;
- да се идентифицира и посочи местоположението на ферми за птици, посочващи такива изменения;
- поставяне на фермата под официална възбрана. Персонал и транспортни средства могат да влизат или напускат фермата само след разрешение от официалния ветеринарен лекар. Ако съмнението не се потвърди ограничителните мерки се отменят.
- Ако съмнението не може да бъде отхвърлено трябва да бъдат взети необходимите проби за лабораторно изследване. Пробите, които се транспортират до лабораторията трябва да бъдат съпроводени с подходящото официално писмо.

А. Стандартните проби за вирусологично изследване са:

1. поне 5 броя болни/ мъртви птици ако има налични; или
2. поне 20 броя клоакални/ орофаренгиални тампони;

Трупчета трябва да бъдат взети от птици, които са умрели наскоро, или ако са тежко болни или умиращи и са били убити хуманно.
Тампонни проби трябва да бъдат взети съгласно броя на птиците, посочени в точка 1, или от всички птици от съмнителната ферма стопанството, където се отглеждат по-малък брой птици. От птици, показващи клинични признаци на заболяване, трябва да бъдат взети проби.

Клоакалните тампони трябва да бъдат покрити с фекалии (оптимално 1 грам). Ако по някаква причина е невъзможно да се вземат клоакални тампони от живи птици, внимателно се събират пресни изпражнения.
Често най-практично е да се вземат проби с трахеални / орофарингеални тампони от устната кухина.

Веднага след като са известни характеристиките на растежа на вируса, БАБХ може да реши да бъдат взети или трахеални или клоакални тампони, а не да се събират и двете в зависимост от това дали вирусът се реплицира по-добре в респираторния или стомашно-чревния тракт, а също така трябва да се вземат под внимание и видовете на засегнатите птици.

Снимка15. Вземане на клоакални тампон проби

Снимка16. Вземане на трахеални/орофаренгиални проби

В. Стандартният набор проби за серологично изследване е минимум 20 кръвни проби:

Кръв може да бъде взета от шийната/ югуларна вена (отдясно на шията на птицата- снимка 18), брахеалната/ крилна вена (сн.17) или средната метатарзална вена (вена на крака- сн. 19), като се използва 22 G , 23 G, 25 G, или 27 G подкожни игли или игла тип "пеперуда" и 12 мл, 10 мл, 6 мл, 3 мл или 1 мл спринцовки, в зависимост от размера на птицата и количеството на кръвта, необходимо да бъде взето.

По принцип е безопасно да се взема по 0.3-0.6 СС кръв на 100 грама на телесна маса от живи птици, обаче, винаги е най-добре да се взема само количеството, кръв което е достатъчно за лабораторния анализ.

Ако трябва да бъдат изследвани кръвни проби, като допълнение към надзора на болестта, е препоръчително да се използват игли с лумен 22 G. Игли с лумен 25 G, 27 G или по-малки увреждат клетките и те могат преминават през игла с този тесен диаметър.

След като е взета кръвта на мястото на пункция на вената се поставя марля и се притиска с пръсти до спиране на кървенето (30-60 секунди).
Веднага след вземането на кръвта тя трябва да бъде прехвърлена във вакуумконтейнер за отделяне на серум (с червена капачка) или плазма (зелена капачка), (някои лаборатории предпочитат отделен серум, докато други предпочитат плазма в зависимост от тестовете, които се извършват – това трябва да бъде проверено преди вземането на проби). Плазмените контейнери трябва да се поставят веднага в хладилник или на хладна водна баня, докато бъдат центуфугирани. Серумните проби трябва да бъдат оставени да се съсирят при стайна температура, след което се поставят в хладилник или в хладна водна баня, докато бъдат центрофугирани. След центрофугирането, серума или плазмата трябва да трябва да бъдат внимателно отделени в "Cryovial" със стерилни пипети.

Всяка проба трябва да бъде етикетирана по подходящ начин.

Снимка 17. Пункция на крилна вена

Снимка 18. Пункция на вена югуларис

Снимка 19. Вземане на кръв от средната метатарзална вена

Снимка 20. Поставяне на кръвта във вакуум контейнер с ЕДТА

Транспортиране на пробите:

Специално внимание трябва да се обърне при съхранението и транспортирането на пробите до лабораторията за изследване

Тампонните проби трябва да бъдат охладени незабавно, поставяйки ги върху лед или в опаковки със замразен гел и да бъдат изпратени в лабораторията, възможно най- бързо. Пробите не трябва да бъдат замразени, освен ако не е абсолютно необходимо. Ако не е осигурен бърз превоз в рамките на 24 часа до лабораторията, пробите трябва да бъдат незабавно замразени, съхранени и транспортирани в сух лед. В допълнение, а не като алтернатива на охлаждане, тампоните трябва да бъде поставен в антибиотик или специфичена транспортна среда на 4 ° C, така че да бъдат напълно потопени.

При липса на такава среда, тампоните трябва да бъдат транспортирани сухи в техните опаковки и да се изпратят до лаборатория за изследване.

Съхранението и транспортирането на пробите може да бъде възпрепятствано от множество фактори, така че избора на транспорта трябва да бъде съобразен с тези фактори.
Забележка: Винаги съобщете на лабораторията, че се изпратени проби, начина на транспортиране и очакваното време за пристигането им.

IX. Потвърждение за възникване на заболяването инфлуенца по птиците:

Когато се потвърди заболяването всички птици, които се отглеждат във фермата трябва да бъдат убити и обезвредени по начин, ограничаващ до минимум възможността за разпространение на заболяването извън фермата.

Установяване на предпазна и надзорна зони:

След потвърждаване на диагнозата Инфлуенца по птиците, БАБХ определя предпазна зона с минимален радиус три километра около засегнатия обект.
Предпазната зона е в рамките на надзорна зона, която е с радиус най-малко десет километра около засегнатия обект.
Размерът на зоните може да се увеличава в съответствие с епидемиологичните данни, събрани по време на епизоотичното проучване и при тяхното определяне трябва да бъдат взети под внимание следните фактори:

- опасността от разпространяване на вируса по въздушен път;
- естествени и други граници на областта;
- географски характеристики на местността;
- местоположението и близостта до животновъдни обекти с възприемчиви птици в областта;
- начините на търговия в областта;
- наличието на кланици;
- прилаганите проверки и съоръженията за извършването им.

Ако зоната включва част от съседна държава-членка или трета страна, БАБХ информира съответните компетентни власти и си сътрудничи с тях при определяне на зоните.
Трябва да се предприемат всички необходими мерки, посочени в Наредбата за мерките за профилактика, ограничаване и ликвидиране на ИП по птиците, включително използването на обозначителни знаци и предупреждения по пътищата и използването на националните и месните средства за масово осведомяване, като вестници и телевизия, за да се осигури всички лица в предпазната и надзорната зони, които биха желали да посетят тези зони по бизнес, свързан с птицевъдството, да са напълно осведомени за действащите ограничения.
Трябва да се вземат също така всички мерки, включително използване на полиция по подходящ начин, за да се осигури стриктното прилагане на контролните мерки в предпазната и надзорната зони.

1. Контролни мерки в предпазната зона:

Трябва да се вземат следните мерки:

- трябва да се извърши преброяване на всички обекти с възприемчиви птици, колкото е възможно по скоро;
- възприемчивите птици трябва да са настанени в затворени помещения или затворени по някакъв друг начин;
- трябва да бъде забранено движението и транспортирането на възприемчиви птици по обществени и частни пътища;
- не трябва да се разрешава на възприемчиви птици да напускат обекта, в който се отглеждат;
- по изключение възприемчиви птици могат да се транспортират директно с официално разрешение и под официален надзор за незабавно клане в кланица в рамките на зоната или в кланица, определена от БАБХ извън зоната;
- трябва да се забрани провеждането на панаири, пазари, изложения и други събирания на възприемчиви птици;
- трябва да се забрани ловът.

- забранява се предвижването на птици, яйца или трупове вътре в зоната, с изключения на птици, транспортирани по главни пътища или магистрали без да спират в зоната.
- клинични прегледи на птиците в зоната. Ако по време на визитата във фермата ветеринарния лекар установи следните признаци, вероятно се касае за ИП:

    - намаляване приема на вода и храна с повече от 20%;
    - намаляване производството на яйца с повече от 5% в рамките на 2 дни;
    - повече от 3% смъртност в рамите на 1 седмица;
    - наличие на някакви клинични признаци или след смъртни изменения характерни за ИП.

Ако някои от по- горе описаните симптоми се констатират трябва да бъдат взети проби, които включват 20 клоакални тампона, 20 трахеални тампона и 20 кръвни проби от всяко стадо.

2.Контролни мерки в надзорната зона:

Предприемат се следните мерки:

- трябва да се извърши преброяване на всички обекти с възприемчиви птици;
- забранено е предвижването на птици, по изключение възприемчиви птици могат да се транспортират директно с официално разрешение и под официален надзор за незабавно клане в кланица в рамките на зоната или в кланица, определена от БАБХ кланица извън зоната;
- забранено е предвижването на яйца за люпене, с изключение на изпращане на яйца за люпене към люпилня, одобрена от БАБХ, като преди транспортирането яйцата и опаковките се дезинфекцират
- забрана за изнасянето на тор и торова постеля без разрешение от официалния ветеринарен лекар;
- забранява се предвижването на птици или разплодни яйца вътре в зоната, с изключения на птици, транспортирани по главни пътища или магистрали без да спират в зоната.
- забранява се провеждането на панаири, пазари, изложения и други събирания на възприемчиви птици, включително събиране и разпределение;
- забранява се лова.

Подробна информация, относно мерките, които се прилагат в зоните е посочена в Глава 4 на **Наредба № ДВ-103** от 21 август 2006 г. за мерките за профилактика, ограничаване и ликвидиране на болестта инфлуенца (грип) по птиците.

X. Оценка на животните:

Специална комисия извършва оценка на птиците и попълва официалната документация. Комисията се свиква със заповед на Директора на съответната ОДБХ в съответствие с изискванията посочени закона за ветеринарномедицинската дейност.
Оценката на животните във фермата обикновено се извършва преди да бъдат убити. Не се изплаща компенсация за птици, които са умрели преди да стартира хуманното умъртвяване на останалите птици, но се полага компенсация за птици, убити с диагностична цел.

Съществува разработена процедура за обжалване ако има разногласия, относно оценката на животните. При всички случаи ако съществуват разногласия или проблеми, относно оценката на животните, това не трябва да възпрепятства убиването на птиците, отглеждани в засегната ферма по най- бърз начин.

XI. Убиване на птиците:

Експертите от Регионалния кризисен център трябва да подготвят начина за безопасното обезвреждане на труповете, преди да започне умъртвяването на птиците, но все пак нищо не трябва възпрепятства убиването на всички възприемчиви птици възможно най-бързо след потвърждаване на диагнозата ИП в засегнатата ферма. Първо се убиват птиците, които показват клинични признаци на болестта. Умъртвяване трябва да бъде извършено в съответствие с някои от начините, посочени в приложение II. Независимо от използвания метод на експерти от ОДБХ, трябва да осигурят спазването на законодателството за хуманно отношение към животните.

XII. Обезвреждане на трупове и контаминаран материал:

Поради силно инфекциозния характер на инфлуенцата по птиците е желателно труповете и замърсените материали от заразеното стопанство, да бъдат обезвредени чрез заравяне илиако това е невъзможно чрез изгаряне.

Обезвреждането на умрели птици, слама и други замърсени отпадъци се извършва най-добре чрез заравяне.

Методите за обезвреждане, са описани в Приложение III.

Месо или яйца от възприемчиви видове, фураж, посуда, предмети и други материали, които евентуално са заразени и, следователно, потенциално способни на предаване вируса на инфлуенцата по птиците трябва да бъдат конфискувани и унищожени или обработени в съответствие с инструкциите на официалния ветеринарен лекар, по - такъв начин, че да се гарантира унищожаването на вируса ИП.

За подходяща дезинфекция виж таблицата в част 1, точка VII.

Труповете на всички възприемчиви животни, които са умрели в стопанството, трябва да бъдат унищожени под официален надзор по такъв начин, че да се избегне всякакъв риск от разпространение на вируса на инфлуенцата по птиците.

Месото от възприемчивите животни от заразеното стопанство, заклани през периода между вероятното възникване на болестта и налагането на възбрана за движение трябва да бъде проследено и унищожено под надзор, така че да се гарантира, че не съществува риск от разпространение на вируса на инфлуенцата по птиците.

XIII. Почистване и дезинфекция:

Наличие на вирус:

Общи свойства/ околна среда

Условията на околната среда могат да се окажат благоприятни за развитие на вируса извън тялото на птиците. Оцеляването се удължава в аерозоли с висока влажност и при ниска температура и също така във фекалии при ниска температура и високи нива на влажност.

Вирусите на инфлуенцата по птиците могат да оцелеят във фекалии поне 35 дни при температура от 4°C, и в праха натрупан в помещенията, в които се отглеждат птиците може да оцелеят в рамките на 2 седмици след умъртвяването на птиците. Също така вирусите могат да оцелеят в рамките на 5 седмици в оборудването, разположено в помещенията за птиците.

Вирусът е стабилен при стойности на pH между 5.5–8.

Вирусът на инфлуенцата по птиците може да бъде изолиран от водата в езера, където има водоплаващи птици. Той запазва ефективността си във водата повече от 4 дни при температура от 22°C и повече от 30 дни при температура от 0°C.

Наличието на липидна обвивка на вирусите на инфлуенцата по птиците ги прави силно чувствителни на действието на дезинфектанти, включително детергенти, но само ако преди това е било извършено правилно почистване.

Почистването и дезинфекцията трябва да започне веднага след умъртвяването на възприемчивите птици и отстраняването им от животновъдния обект и трябва да се извърши методично. Във ферми, в които има наличие на гризачи, трябва да бъде извършена дератизация. За дератизация могат да се използва някои от следните продукти: Lanirat, Lanitox, парафинови блокчета, съдържащи антикоагулант за поставяне в канализацията.

Официалният ветеринарен лекар, отговорен за инфектирания обект, трябва да изготви план за действие за почистване и дезинфекция и да надзирава всички етапи на операцията.

Предварително трябва да се отбележат всички повреди на конструкцията на сградите и оборудването, подлежащи на почистване и дезинфекция. Това са площи, с напукани подове и стени или хлабави арматури, които ще изискват специално внимание. Необходимо е изготвянето на списък на съществуващите повреди в помещенията, така че последващи искове за компенсация, възникващи от тези официални дейности, да могат да бъдат лесно решавани. В допълнение трябва да се провери безопасността на електрическата инсталация и предвиди опасността от използване вода за миене. Трябва да се отчетат електромерите и водомерите, така че на собственика да бъде заплатено за използваните ресурси. Почистването и дезинфекцията се извършва на две части, както следва:

Предварително почистване и дезинфекция

Частите на животновъдния обект, в които възприемчивите птици са били настанени, и всички останали части на сградите, като сгради или дворове, които могат да са били замърсени от движението на възприемчиви птици или при умъртвяването и след-смъртното изследване, трябва да се напръскат с дезинфектант, официално одобрен като ефективен срещу вируса на инфлуенцата по птиците.

Окончателно почистване и дезинфекция

Мазнините и мръсотията трябва да се отстранят от всички повърхности със съединение, което отстранява мазнини, и да се измият със студена вода.
Повърхностите след това трябва обработят повторно с дезинфектант.

Табл.А. Информация за дезинфектантите, които биха могли да се използват при контаминация с вируса на ИП:

Неща за дезинфекция:	**Дезинфектант /виж табл. Б/**
Мъртви птици/ трупове	Екарисаж или изгаряне
Сгради за птици, оборудване, клетки	Сапун и детергенти; Натриев хипохлорид; Калциев хипохлорид, Virkon, Virocid, Натриева основа (сода каустик NaOH) или Натриев бикарбонат (Na2 CO3)
Хора	Сапун и детергенти
Електрически оборудване	Формалдехид
Водни резервоари	Ако е възможно изпразване
Водни басейни използвани от птиците/патици	Ако е възможно изпразване
Фураж	Изгаряне
Постеля	Изгаряне или загробване
Помещения използвани от персонала	Сапун и детергенти; Натриев хипохлорид; Калциев хипохлорид, Virkon или Virocid,
Техника/ превозни средства	Сапун и детергенти или Натриев бикарбонат (Na2 CO3)
Облекло	Сапун и детергенти; Натриев хипохлорид; Калциев хипохлорид, Virkon, Virocid, Натриева основа (сода каустик NaOH) или Натриев бикарбонат (Na2 CO3)

Почистване

Сапунена вода и почистващи препарати са първия избор за очистването. Вирусът на ИП по-лесно се унищожава от много други вируси, тъй като е много чувствителен на почистващи препарати, които разрушават външната липидна обвивка на вируса. Поради това измиването на замърсени повърхности трябва винаги да бъде с детергенти (сапунена вода) или специфични дезинфектанти. Най-трудният за почистване материал е птичите изпражнения, тъй като вирусът може да оживява във влажна околна среда с високо органично съдържание. Много е важно старателно да се почистят и дезинфектират неща, които са били в контакт с птичи изпражнения – кафези, обувки, дрехи – преди работа с птици или влизане в места, където се отглеждат птици.

Процедурите за дератизация, почистване и дезинфекция са подробно описани в **Приложение IV.**

XIV. Повторно зареждане на птици в засегнатата ферма:

Не се допуска последващото въвеждане на животни в животновъдния обект без разрешение на ОДБХ и ако не са изминали най-малко 21 дни след завършване на окончателното почистване и дезинфектиране.

Повторното зареждане трябва да се извърши чрез въвеждането първоначално на малък брой птици, като им се прави ежедневен мониторинг за признаци на заболяване.

Ако това се случи, трябва незабавно да се уведомят властите и трябва да се вземат проби от болни или мъртви птици, за да се определи причината. Ако птиците останат здрави, може да се извърши пълно повторно зареждане. След населването мониторингът трябва да бъде непрекъснат чрез вземане на проби от мъртви птици, за да се определи дали не се е появило повторно инфектиране за 21 дни.

XV. Специфични действия при възникване на заболяването инфлуенца по птиците във ферми тип "заден двор":

Ако стопанинът на птиците установи висока смъртност при птиците, които отглежда той е длъжен **незабавно** да уведоми обслужващия го ветеринарен лекар.

До идването на ветеринарния лекар, стопанинът трябва да изолира птиците и да не допуска външни лица до тях, да спре движението, разместването и прегрупирането на птиците във и извън задния двор.

Според закона за ветеринарномедицинската дейност, ако няма лекар, който да обслужва обекта стопанинът трябва да уведоми незабавно регистрирания или официалния ветеринарен лекар.

Ветеринарномедицинският специалист трябва:

- Незабавно да посети задния двор и да предостави необходимите указания (в писмен вид) за предотвратяване разпространението на болестта;
- Да информира ОДБХ максимално бързо;
- Да постави под възбрана птиците в задния двор и да даде писмени указания;
- Да провери дали има дезинфекционна площадка и изправността й на входа на задния двор, както и годността и концентрацията на използвания дезинфекционен разтвор;
- Да изиска от собственика данни за броя и вида на птиците, както и данни за умрелите птици, на тези показали клинични признаци и на онези, които не са показали признаци на болестта.
- Незабавно да уведоми кмета за предприетите мерки и да вземе решение за евентуално поставяне под възбрана и на съседни задни дворове, имащи епизоотична или технологична връзка със засегнатия обект;
- Да вземе и да изпрати проби до Референтната Лаборатория за доказване вируса на инфлуенца по птиците;
- В задния двор се преустановява:

- Влизането и излизането на хора, животни и транспортни средства без разрешението на ветеринарния лекар;
- Преместването на:
  - птици, птичи суровини, храни и трупове на умрели птици за период от 21 дни от уведомяването на официалния ветеринарен лекар за съмнение за наличие на болестта;
  - постеля, тор, фуражи, инвентар, обувки, превозни средства, които могат да бъдат преносители на вируса;
- клането на птици
- използването на яйца, добити от птиците в задния двор, както за разплод така и за консумация.

При доказване вируса на Инфлуенца по птиците в засегнатия заден двор, птиците се унищожават по един от методите посочен в **Приложение II.**

Умъртвяването на птиците трябва да се извърши на достатъчно разстояние от водоемите (езерца и кладенци). Умъртвяването трябва да доведе до смъртта на птиците максимално бързо, за да се ограничи разпространението из околната среда на заразени пера и пух.

Вирусът може да е заразил много и различни предмети материали и площи, които са били в контакт със заразените птици или са били използвани при унищожаването на птиците.

Найлоновите торби, храната на животните, дървени щайги, кашони, ограждания и др. Могат да бъдат лесно изгорени, а торът компростиран или заровен в земята.

Независимо дали е тухлено или дървено помещението на птиците трябва да бъде:
- грубо почистено
- изметено
- измито
- напръскано с дезинфектант

Собствениците на птиците не трябва:
- да посещават други птицевъдни обекти
- да дават на други хора оборудването си назаем (инвентар, превозни средства, кацалки за птици,щайги за яйца и т.н)
- да не допускат движението на птици и други животни от засегнатия двор

Процедурите за дератизация, почистване и дезинфекция са подробно описани в **Приложение IV.**

Когато стопанина или членове на неговото семейство излизат от засегнатия заден двор те трябва да измиват и дезинфекцират обувките си и гумите на използваното превозно средство.

Заселване с нови птици може да стане след минимум 21 дни след извършване на финалната дезинфекция след специално разрешение от директора на ОДБХ.

XVI. Инфлуенца по птиците в кланици, пазари и гранични инспекционни пунктове:

1. Заболяването на пазарите:

1.1Съмнение за заболяване:

Когато има съмнение за възникване на заболяването инфлуенца по птиците на пазари, незабавно се налагат ограничения на движението, за да предотврати възможността за широко разпространение на болестта чрез животни, превозни средства, хора или материали.

Наложените ограничения трябва да са:

- продажбата трябва да спре;
- всички птици на пазара трябва да останат в техните клетки и не трябва да им се позволява да напускат, освен с официално разрешение, до близка кланица за клане в рамките на 24 часа;
- не трябва да се позволява на други птици да влизат в пазара;
- не трябва да се позволява на материал или отпадъци, които биха могли да пренесат вируса на ИП, да напускат пазара;
- лица могат да влизат или излизат от пазара само след разрешение от БАБХ и след подходящо почистване и дезинфекция;
- превозни средства могат да влизат или излизат от пазара само след разрешение от БАБХ и след подходящо почистване и дезинфекция;
- подходящи средства за дезинфекция с използване на дезинфектант, официално одобрен като ефективен срещу вируса на ИП, трябва да бъде поставен на входовете и изходите на пазара за пешеходци и превозни средства.
-

Животновъдните обекти, от които произхождат птиците, за които има съмнение за заболяване трябва да бъдат проучени, а също така и всички животновъдни обекти, които са получили от пазара птици, които са изложени на инфекция с вируса на ИП. Те трябва да бъдат поставени под одициален контрол до отхвърляне на съмнението за заболяването.

1.2 Потвърждаване на заболяването инфлуенца по птиците:

При потвърждаване на заболяването инфлуенца по птиците на пазар се вземат следните мерки:

- всички птици на пазара се умъртвяват незабавно;
- труповете трябва да бъдат унищожени под официален надзор по такъв начин, че да се избегне риска от разпространяване на ИП;
- извършва се почистване и дезинфекция на сградите, клетките, местата за преминаване и оборудването, включително превозните средства;
- проследяват се и се поставят под официални ограничения и надзор възприемчиви птици, които са напуснали пазара в деня преди налагането на извънредни ограничения; превозните средства, които са ги превозили, се почистват и дезинфектират;

- всички възприемчиви птици, превозени след това с превозното средство, което е събрало и доставило инфектирани животни се проследяват и се поставят под официални ограничения и надзор;
- Възприемчивите птици в животновъдния обект на произход на инфектираните животни трябва също да бъдат умъртвени, ако епидемиологичните доказателства подкрепят такова действие.

2. Заболяване в кланици:

1. *Съмнение за възникване на заболяването ИП:*

Следните мерки трябва да бъдат предприети при съмнение за възникване на ИП в кланиците:

а) извършване на проверка дневниците за здравния статус на птиците от фермата на произход, ако съществуват такива записи.

б) извършване на клиничен преглед на всички производствени единици, включително оценка на историята на заболяването и клинични прегледи на домашните птици или на други птици, отглеждани на закрито, като се вземе под внимание консултацията с официалния ветеринарен лекар в кланицата, който трябва да предостави информация за някакви предишни проверки или резултати от патологоанатомияни изменения.

в) до отхвърляне на съмнението за наличие на заболяването от официалният ветеринарен лекар, на базата на ветеринарното проучване в съответствие с т. а и б, трябва да бъдат взети стандартния набор проби от всяка производствена единица.

г) към стандартния набор проби могат да бъдат взети допълнително поне 5 броя болни, мъртви или заклани в кланицата птици в патологоанатомични изменения. Взетите проби трябва да бъдат изпратени за изследване в лабораторията.

Докато не се потвърди или отхвърли диагнозата не трябва да се извършва предвижване на птици до кланицата.

Птиците, които са в кланицата трябва да бъдат заклани и месото и продуктите добити от тях и страничните продукти от съмнителните птици трябва да бъдат поставени под официален надзор. Също така месо, продукти и странични продукти, за които има съмнение, че са контаминирани трябва да бъдат поставени под надзор.

Ако лабораторните резултати са отрицателни и няма клинични признаци, характерни за ИП във фермата на произход на птиците и в кланицата, могат да бъдат отменени официалните рестрикции.

2. *Потвърждаване на ИП в кланицата:*

2.1 при потвърждаване на диагнозата, месото, продуктите и страничните продукти от заразеното стадо и от птици, които са контаминирани трябва да бъде унищожено.
2.2 сградите, оборудването и превозните средства трябва да бъдат почистени и дезинфекцирани в съответствие с инструкциите на официалния ветеринарен лекар.
2.3 времето, което се изисква за почистване и дезинфекция, зависи от степента на контаминация и метода, които е избран за почистване и дезинфекция.
Дейността на кланицата не може да започне по- рано от 24 часа след приключване на почистването и дезинфекцията и след одобрението от официалния ветеринарен лекар.

3. ***Мерки, които се прилагат при възникване на заболяването инфлуенца по птиците на граничните инспекционни пунктове:***

1.*Съмнение за заболяване на Граничните инспекционни пунктове:*

Следните мерки трябва да се приложат при възникване на съмнение за наличие на ИП на граничните инспекционни пунктове

- Ако възникне съмнение за наличие на ИП, които се намират на територията на граничния инспекционен пункт, официалния ветеринарен лекар трябва да установи дали птиците са с произход България или не и да изолира всички птици, които са на граничния инспекционен пункт.
- В случай, че птиците български произход, официалния ветеринарен лекар трябва да уведоми компетентните власти, на чиято територия се намира фермата. Стадото, от което произхождат птиците трябва да се посети незабавно и да се извърши епизоотично проучване, както е посочено в законодателството.
- От птиците, които се намират на територията на граничния пункт трябва да бъдат взети проби, след консултация с БАБХ и националната референта лаборатория за ИП.
- На база анализ на риска, птиците, които се намират на граничния пункт могат да бъдат оставени на карантина на пункта или да бъдат насочени на друго място, посочено от БАБХ.
- Ако птиците произхождат от друга страна то те трябва да бъдат карантинирани и незабавно да бъдат уведомени компетентните власти на страната, от която произхождат.

Ако лабораторните резултати са отрицателни и няма клинични признаци, характерни за ИП във фермата на произход на птиците и на граничния инспекционен пункт, могат да бъдат отменени официалните забрани.

2. *Потвърждение на заболяването на Граничните инспекционни пунктове:*

Следните мерки трябва да се приложат при потвърждение за наличие на ИП на граничните инспекционни пунктове

- Ако диагнозата се потвърди всички птици, които се намират на граничния инспекционен пункт трябва да бъдат унищожени.
- сградите, оборудването и превозните средства трябва да бъдат почистени и дезинфекцирани в съответствие с инструкциите на официалния ветеринарен лекар.
- времето, което се изисква за почистване и дезинфекция, зависи от степента на контаминация и метода, които е избран за почистване и дезинфекция.Дейността на пункта не може да започне по- рано от 24 часа след приключване на почистването и дезинфекцията и след одобрението от официалния ветеринарен лекар. Граничният инспекционен пункт ще бъде под възбрана за всички живи животни в рамките на 24 ч по решение на БАБХ.

XVII. Заболяването инфлуенца при диви птици:

В случай на ИП при диви птици трябва да се вземат следните мерки:

- Трябва да се определи предпазна зона с радиус 3 километра и надзорна зона с

радиус 10 км около огнището;
- Трябва да се извърши регистриране на собствениците на домашни птици и да се направи преброяване на домашните птици в тези зони;
- Всички домашни птици трябва да се отглеждат в затворени помещения;
- Храната, предназначена за домашните птици, трябва да се съхранява в затворени помещения;
- Трябва да се извършват ежедневни клинични изследвания на домашните птици в тези зони и на промишлените птицевъдни ферми и резултатите трябва да се документират в протоколи;
- Трябва да се наложи забрана на всякакво движение на живи домашни животни, яйца за размножаване и консумация, прясно пилешко месо и месни продукти, които идват от защитни и надзорни зони;
- Проби трябва да се вземат за тестване в лаборатория за ИП от:
- Всички мъртви домашни и диви птици, намерени в двете зони;
- Промишлените птицевъдни ферми (за интензивно отглеждане) в цялата страна;
- Птицевъдни ферми в селища, разположени близо до места и водни площи, в които отсядат мигриращи птици.
- Фермерите трябва да бъдат инструктирани да влизат в помещенията, в които се отглеждат домашни птици, само ако са облечени в дрехи и обувки, предназначени само за тази цел, и след като са дезинфектирали ръцете и обувките си;
- Трябва да се наложи забрана на лова на пернат дивеч на цялата територия на страната;
- Трябва да се наложи забрана на пазарите на живи птици на цялата територия на страната;
- Трябва да се извършва старателно дезинфекциране на всички превозни средства, които влизат в или излизат от защитната или надзорната зони;
- Трябва да има площадки за дезинфекциране на всички публични места в рамките на защитната или надзорната зони;

Трябва да бъдат поставени предупреждаващи табели за маркиране на огнищата.

XVIII. Инфлуенца при други животински видове:

1. Инфлуенца при прасета:

Вирусите на ИП лесно заразяват прасета и въпреки че реакцията в повечето случаи е относително ограничена, налице е възможност заразените прасета да пренесат болестта при домашни птици и други податливи животни. До момента няма доказателства в тази област, че заразени прасета пренасят вируси на ИП от подтипове H5 и H7.

Опитът, натрупан по време на избухването в Нидерландия през 2003 г. показва, че прасета, заразени с H7N7 не показват клинични симптоми, че биха могли да носят заразата с H7N7. Няма данни за заболели прасета избухванетона H5N1 в Азия и на други места.

Следователно, клиничните прояви на болестта не са достатъчни за определяне дали има зараза на прасета с други вируси на инфлуенца с птичи произход може да се появи, след като вирусът се адаптира към гостоприемника.

Диагностицирането на заразяване на прасета с вируса на ИП по същество е подобно на диагностицирането на видовете птици, свързано с изолирането на вируса, молекулярните техники и откриването на специфични антитела чрез използване на тестове за възпиране на хемаглутинацията.

Въпреки това са налице някои различия и нито един от тестовете не е изцяло утвърден за употреба при необходимост от потвърждаване на вируси на ИП при прасета.

Проби за изолиране на вируса

Заразата с вирус на ИП при прасета обикновено е ограниченина до респираторния тракт и пробите трябва да съдържат тъкани от респираторния тракт и ако е подходящо, ангинозно-жлезни секрети или секрети от носа, които за предпочитане се вземат от прасета, показали симптоми на заболяването.

Вземане на проби от прасета

Особено при ферми, в които се отглеждат и прасета, и домашни птици, независимо дали заедно или в отделни сгради, прасетата са подложени на риск от заразяване с ИП, пряко или непряко, чрез контакт с домашни птици или продукти от домашни птици. За да се изключи такова заразяване трябва да бъдат събрани оро- фарингеални секрети или секрети от носа, както и кръвни проби. Пробите трябва да бъдат получени от прасета, при които се наблюдават клинични симптоми на заболяването. Въпреки това, когато те не показват никакви клинични симптоми, пробите могат да бъдат събрани на случаен принцип от всички помещения в стопанството.

Две до четири седмици след отделянето на заразените с ИП домашни птици, трябва да бъдат събрани най-малко 60 кръвни проби от прасета по такъв начин, че поне няколко проби да са получени от групи прасета, които са в директен контакт едно с друго.

Ако някоя от тези проби се окаже положителна, трябва да се извърши епидемиологично проучване във всички ферми за прасета, разположени в защитната зона, независимо дали те са от смесен тип или не.

2. Вируси на Инфлуенцата при други бозайници, различни от прасета:

Трябва да бъдат предприети изследвания на други бозайници, различни от прасета, за които има съмнение за ИП, включително на котки.

При изследването на котки във връзка с HPAI H5N1 трябва да се извърши следното:
При откриване на макропатологични изменения, свързани с вирусната реакция, концентрирани в белите дробове и в черния дроб, трябва преди всичко да бъдат взети проби за вирусологични изследвания от въпросните органи на мъртви животни. При живи животни трябва преди всичко да бъдат взети трахеални/орофарингеални секрети с цел откриване на вируса. Освен това отделно могат да бъдат взети фекални секрети.

XIX. Спешна ваксинация:

Вроден и пасивен имунитет:

Водоплаващите и много други видове диви птици са природно резистентни към заболяването, но не и към заразяване. Същевременно вирусите от щам H5N1, които са патогенни за кокошките могат да станат патогенни и за водните птици и за домашните патици, както се е случило в Китай и при гарвани в Япония.

Активен имунитет:

Имунитет след заразяване с вируса от същия H субтип съществува за различен период от време.

Превантивна ваксинация срещу вируса на ИП не е разрешена.

Спешната ваксинация се прилага като допълнителна мярка след издаване на заповед на Министър на Земеделието, храните и горите по предложение на Изпълнителния директор на БАБХ. това става след като е ваксинационния план е бил одобрен от страна на Европейската Комисия и само при доказан лабораторно риск за широко разпространение на заболяването.

Министерство на земеделието, храните и горите по предложение на БАБХ прилага ваксинационния при домашни птици или други птици, отглеждани на закрито само като краткотрайна мярка при извършен анализ на ризка, при доказана опасност за разпространение на заболяването на територията на страната и при:

- Наличие на огнише на АИ на територията на Република България;
- При наличие на огнище на ИП в съседни страни- членки;
- При доказване наличие на ИП при домашни птици или други птици отглеждани на закрито на територията на съседска трета страна.

Ваксинацията може да бъде използвана като подпомагаща стратегия за контрола на ИП.

Информация за различните типове ваксини е посочена в таблицата по- долу:

Тип ваксина	**Предимства**	**Недостатъци**
Инактивирана хомоложна ваксина със същите H и N антигени, като изолираните в огнището.	• Лесно се откриват; • Бързо начало на имунитет с добавки; • евтини; • безопасни;	• Невъзможност да се направи разграничение между заразени и ваксинирани птици чрез серологични тестове. • Мониторинг, чрез използване на невакинирани сентинелни животни (идентифициране, вземане на кръв и тампонни проби). Това изисква време и също така плануване и мониторинг • Изисква реваксинация

		при видовете с по- дълга продължителност на живота; • Изисква подкожно прилагане;
Инактивирана хетероложна ваксина (стратегията ДИВА: разграничаване на заразените от ваксинираните птици) Използва се същия НА субтип и различен NA, сравнено с вируса изолиран в огнището.	NA: маркер за инфекцията в огнището; Серологично може да се определи дали птиците във ваксинираното стадо също така са и заразени.	• Нужен е капацитет на лабораторията за извършване на потвърдителните тестове на базата на N антиген. • Серологията е скъпа и изисква допълнителни реагенти и изисква допълнителни познания за циркулиращите субтипове на N антигените; • Изисква реваксинация при видовете с по- дълга продължителност на живота; • Изисква подкожно прилагане;
Рекомбинация на “foxlpox“ вирус	• Невъзможност да се направи разграничение между заразени и ваксинирани птици чрез серологични тестове. • Специфичен имунен отговор срещу НА компонентите; • Ваксинацията е бърза и се изисква само 1 доза; • Евтина	• Могат да се ваксинират кокошки, които преди това не са били изложени на действието на fowlpox вируса поради тази причина се прилагат само на еднодневни пилета; • Не може да се използва при патици/ гъски; • Изисква подкожно прилагане;

В съответствие с настоящите изисквания на МБЕ, птици, които са ваксинирани срещу ВПИП не са изключени от международната търговия, но все пак трябва да се спазват специфичните технически наръчници, за да се гарантира, че ваксините се прилагат правилно и са наблюдавани ефективно.

XX. Списък с контакти:

http://bfsa.bg//userfiles/files/ZHOJKF/CP_2018.xlsx

Образец ЗХОЖ – 94 / Утвърден със Заповед № РД 11-30/08.03.2011 г. на изпълнителния директор на БАБХ

ЕПИЗООТОЛОГИЧНО ПРОУЧВАНЕ ПРИ СЪМНЕНИЕ ИЛИ ВЪЗНИКВАНЕ НА ЗАБОЛЯВАНИЯ ПО ПТИЦИТЕ

1. Дата на посещение при съмнение или възникване на заболяване: ..... (дата, месец, година) час:.....

Докладът е изготвен от: .....

Птицевъдният обект е посетен от: .....

2. Причина за съмнение/заболяване

2.1 птицевъдният обект е: съмнение ☐ заболяване ☐

Птицевъдният обект е обявен за съмнение/заболяване на базата на:

☐ клинична инспекция дата: ..... (ден, месец, година) час: .....

☐ лабораторно потвърждение дата: ..... (ден, месец, година) час: .....

Начин на докладване на съмнението/заразяването за/от Инфлуенца по птиците/Нюкясълска болест чрез:

☐ съобщение ☐ проследяване ☐ проверка ☐ друго

от: ☐ собственик ☐ ветеринарен лекар ☐ търговец на птици

☐ лаборатория ☐ други

3. Обща информация за птицевъдния обект със съмнение за заразени или заболели птици

3.1. Име на собственика: .....

Рег. № на птицевъдния обект ☐☐☐☐☐☐☐☐☐☐☐☐☐

Адрес: .....

Код: ..... Град .....

Страна..... Телефон .....

Име на ветеринарния лекар, обслужващ обекта .....

3.2. Местоположение на птицевъдния обект със съмнение за заразени/заболели птици (ако е различно от адреса на собственика):

Име на собственика

.....

Адрес

.....

Код

.....Град.....Страна.....

...

3.3. Притежава ли собственикът други птицевъдни обекти? Ако притежава:

Адрес

.....

Код..... Град.....

Страна.....

Адрес

.....

Код..... Град.....

Страна.....

3.4. Вид на птицевъдния обект:

Присъствие на други птици: да ☐ не ☐

☐	Домашни ..... /посочете вида/	
☐	Диви	синантропни ☐
		прелетни ☐

☐ **професионално**

☐	Развъждане
☐	Угояване
☐	Свободно отглеждане
☐ ☐	други

☐ **непрофесионално**

☐ **задни дворове**

Посочете вида.....

☐ **професионално**

☐	Кокошки носачки	Клетъчно ☐
		Подово ☐
		Свободно ☐
☐	Бройлери	
☐	Пуйки	
☐	Гъски	
☐	Други	Пернат дивеч отглеждан във волиери ☐
		Екзотични птици ☐
		..... ☐

3.5 Има ли въведени мерки за био-сигурност в птицевъдния обект:

да ☐ не ☐

3.5.1. Посочете какви:

☐	Контрол на здравния статус на птиците
☐	Контрол на свободното движение на хора в птицевъдния обект
☐	Наличие на дезинфекционна площадка на входа на всички помещения на обекта
☐	Хигиена на транспортните средства
☐	Хигиена на фуража и на водата
☐	Контрол на ДДД мероприятията
☐	Почистване и дезинфекция на сградите
☐	Водене на дневник в обекта
☐	Използване на собствени инструменти във всяка сграда

3.6. Географско местоположение на птицевъдния обект

3.6.1. Площи

Обектът е разположен в: ветеринарен

участък.....

държавни дивечовъдни станции, национални паркове.....

.....

зона под наблюдение.....

район на ваксинация .....

3.6.2. Има ли други птицевъдни обекти за отглеждане на домашни/диви птици в радиус от 1000 метра около съмнителното/заразения птицевъден обект?

☐ Да ☐ Не ☐ ако е да

.....

Име

.....

...

Адрес

.....

Код ..... Град

.....

4. Ситуация на терена на птицевъдния обект

4. 1. Изработване на карта

Начертайте схематична карта на самия птицевъден обект за отглеждане на птици с отделните постройки (идентификация по бройка), отделенията/халета (идентификация по бройка) и пътищата около тях, къщата на собственика, и околните стопанства за птици; поставете стрелка за посоките Север – Юг в ъгъла на скицата.

4.2. Клинични резултати от инспекцията
4.2.1.

Идентификация на птицевъдния обект	Постройка №	Вид и категория птици	Общ брой птици#	Брой съмнителни или болни птици#	Клинични признаци	Брой проби	Вид на пробата

#: с изключение на броя на птиците взети/убити за лабораторни изследвания
Вид на птиците: .....

Птиците трябва да се преброят чрез наблюдение!

4.2.2 Първа проява на признаците – на коя дата? ..... дата, месец, година)

4.2.3 В коя постройка/хале? Постройка..... хале.....

4.2.4 Опишете хода на заболяването през последните дни (история на заболяването)

……
……
……
……
……
……
……
……
……
……
……

4.2.5 Прилагани ли са Ветеринарномедицински препарати (ВМП) на птиците напоследък☐ да ☐ не

4.2.6 Ако е да, какви ВМП, начална дата на третирането, продължителност на третирането?

Третиране с ..... Начална дата .....(ден, месец, година) Продължителност: ..... дни
Третиране с ..... Начална дата .....(ден, месец, година) Продължителност: ..... дни
Третиране с ..... Начална дата .....(ден, месец, година) Продължителност: ..... дни

4.2.7. Ако е да по т.4.2.5, птиците реагирали ли са на третирането? да☐ не☐

Каква е била диференциалната диагноза:

……
……
……
……
……
……

4.3. Птици, изпратени за лабораторна диагностика

4.3.1

Вид птици	Идентификационен № на птицата	Местоположение в птицевъдния обект

Общ брой на изпратените птици:

4.3.2 През последните седмици приемани ли са птици или материали от проби за лабораторно изследване по програмите за надзор?

☐ да ☐ не

4.3.3 Ако е да, кога? .....(ден, месец, година)

4.3.4 Заболелите птици и/или птиците със съмнение за заболяване поставени ли са в изолация?

☐ да ☐ не

4.3.5 История на смъртността преди съобщаването

Отбележете броя на птиците, които са починали през последните 4 седмици, мястото в птицевъдния обект, където птиците са се разболели (позовете се на картата) и вероятната причина за смъртта.

Постройка №	Отделение (хале) №	Вид птици	Клинични признаци

5. Налични птици в птицевъдния обект

Броят на птиците трябва да бъде установен чрез преброяване на отделните птици!

5.1. Птици

Птици	Общ брой на наличните (включително заболелите)	Брой на заболелите птици
Общ брой птици:		

5.2. Налице ли е регистрация?

☐ да ☐ не

5.3. Други стопански животни

Други стопански животни	Наличен брой	Изолирани от птиците
Едри преживни животни		Да/Не
Други преживни		Да/Не
Овце		Да/Не
Кози		Да/Не
Коне		Да/Не
Свине		Да/Не
Кучета		Да/Не
Котки		Да/Не
Зайци		Да/Не

Други		Да/Не

6. Контакти с животни в околността

6.1. Съществуват ли контакти с животни от птицевъдни обекти в околността?

☐ да ☐ не

6.2. Ако е да, те включват следните птицевъдни обекти:

Име

.....

..

Адрес

.....

Код и град ..... Рег. N на ПТ обект .....

Категория ПТ обект .....

7. Проследяване на контактите с животни

7.1. Внасяни ли са нови животни в птицевъдния обект през последните 6 седмици?

☐ да ☐ не

7.1.1 Ако е да, това включва следните животински видове:

Дата на пристигане	Животински вид	Брой на животните	Аномалии забелязани от собственика	
				A
				B
				C
				D
				E
				F

7.1.2 Новите животни (освен птици) произхождат ли от птицевъдни обекти, където се гледат птици?

☐ да ☐ не

7.1.3 Име на лицето, превозило животните до птицевъдния обект?

Име Адрес

A

B

C

D

E

F

Внимание! Същият ред трябва да се спазва с новите доставени животни (въпрос 8.1.1)
Пример: животинския вид, споменати под „А" е доставен от превозвач/търговец „А".

7.1.4 Собственикът на птицевъдния обект използва ли собствени превозни средства?

☐ да ☐ не

7.1.5 Тези превозни средства преотстъпвани ли са на други лица?

☐ да ☐ не

8. Данни за дезинфекцията:

8.1 Извършвана ли е дезинфекция :

☐ да ☐ не

8.2 Има ли изградена площадка за дезинфекция на моторните превозни средства:

☐ да ☐ не

8.3 Обезвредява ли се тора от птицевъдния обект:

☐ да ☐ не

8.4 Данни за използвания дезинфектант:

Вид	
Концентрация	
Експозиция	
Други	

9. Проследяване на предишните контакти на животните

9.1. Продавани ли са животни от птицевъдния обект през последните 6 седмици?

☐ да ☐ не

9.1.1. Ако е да, това включва следните животински видове:

Дата на продажба	Животински вид	Брой на животните	Аномалии забелязани от собственика	
				A
				B
				C
				D
				E
				F

9.1.2. Продажбата на птиците от птицевъдния обект до лицето, закупило птиците е било извършено от:

☐ собственик ☐ търговец/превозвач/купувач на птици

9.1.2.1 Ако не са транспортирани от самия собственик, отбележете името на лицето, превозило птиците от птицевъдния обект?

Име Адрес

A

B

C

D

E

F

Внимание! Същият ред трябва да се спазва като при продажбата (точка 9.1.1)
Пример: животинския вид, споменати под „А" е продаден от купувач/превозвач/търговец „А".

9.1.3 Транспортирането на птиците до адреса по предназначение е извършено от:

☐ транспортиране от собственика, продаващ птиците – други животни не са транспортирани по същото време;

☐ транспортиране от собственика, продаващ птиците – други животни са транспортирани по същото време;

☐ търговец/превозвач/купувач

9.2 Информация за местоназначението на птиците, продадени от заразения птицевъден обект през последните 30 дни.

	Дата на продажба	Име	Адрес	Град	Рег. № на ПТ обект	Чрез пазар на птици
A						
B						
C						
D						
E						
F						

10. Проследяване на инвентар, машини и материали, които е възможно да бъдат контаминирани

10.1 Инвентара, машините и др. материали давани ли са на заем на други лица?

☐ да ☐ не

10.1.1 Ако е да:

	Име	Адрес	Град	Рег. № на жив. обект	Дата (ден, месец, година)	Извършена ли е дезинфекция
Транспортно средство						
Оборудване за хранене						
Тор						
Други						

10.2 Инвентара, машините и др. материали вземани ли са на заем на други лица?

☐ да ☐ не

10.2.1 Ако е да:

	Име	Адрес	Град	Рег. № на жив. обект	Дата (ден, месец, година)	Извършена ли е дезинфекция
Транспортно средство						
Оборудване за хранене						
Тор						
Други						

10.3 Притежава ли тор от други птицевъдни обекти с птици в радиус от 200 м. от настоящия съмнителен/заразен птицевъден обект?

☐ да ☐ не

10.3.1 Извозван ли е тор от настоящия съмнителен/заразен птицевъден обект през последните 4 седмици?

☐ да ☐ не

10.3.1.1 Ако е да, информация относно дестинацията на торта:

Име	Адрес	Град	Рег. № на жив. обект	Дата (ден, месец, година)	Извършена ли е дезинфекция

10.4 Доставян ли е тор в този съмнителен/заразен птицевъден обект през последните 4 седмици?

☐ да ☐ не

10.4.1 Ако е да, информация относно произхода на торта:

Име	Адрес	Град	Рег. № на жив. обект	Дата (ден, месец, година)	Извършена ли е дезинфекция

11. Проследяване на контакти с лица

11.1 Имена на лицата посещаващи съмнителния/заразен птицевъден обект през последните 4 седмици (използвайте следното кодово номериране):

№	Посетител	№	Посетител	№	Посетител
1	Ветеринарен лекар на ветеринарна практика	8	Познати в съседство	15	.....
2	Търговец	9	Приятели	16	.....
3	Лице, което отглежда птици в къщи	10	Приятели от църквата	17	.....
4	Лице, работещо в сектора за отглеждане на птици	11	Лица, които събират вашия боклук	18	.....

5	Семейство, което не живее в сънителния/заразения ПТ обект	12	Лица, които ви доставят стоки в дома	19	.....
6	Превозвач	13		20	.....
7	Семейство/членове от сънителния/заразения ПТ обект	14		21	.....

11.2 Лица, които са били в <u>контакт със птиците</u> в сънителния/заразения птицевъден обект

Кодов №	Дата (ден, месец, година)	Цел на контакта	Коя постройка/хале (използвайте идентификационната карта)	Контакт №
				A1
				A2
				A3
				A4
				A5
				A6
				A7
				A8
				A9
				A10

Информация за контактите, свързана с горната таблица

Контакт №	Име	Адрес	Град
A1			
A2			
A3			
A4			
A5			
A6			
A7			
A8			
A9			
A10			

11.3 Лица, които не са били в контакт със птиците, но са посетили сънителния/заразения птицевъден обект

Кодов №	Дата (ден, месец, година)	Цел на контакта	Коя постройка/хале (използвайте идентификационната карта)	Контакт №
				B1
				B2
				B3
				B4
				B5
				B6
				B7
				B8

				B9
				B10

Информация за контактите, свързана с горната таблица

Контакт №	Име	Адрес	Град
B1			
B2			
B3			
B4			
B5			
B6			
B7			
B8			
B9			
B10			

11.4 Посещавали ли са наскоро собственикът или други лица от съмнителния/заразения птицевъден обект панаири/пазари на животни, където са присъствали птици, податливи на ИП и нюкяълска болест ?

☐ да ☐ не

11.4.1 Ако е да:

Дата на посещението	Название на пазара/панаира	Адрес	Град

12. Начин на разпореждане с мъртвите птици

12.1 Как се разпореждате с мъртвите птици?

.....

.....

13. Допълнителни коментари

.....

.....

.....

.....

14. Докладване

Докладвано от:	БАБХ/ОДБХ	Ветеринарен лекар на ветеринарна практика
Име		
Функция		
Дата		
Подпис		

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ *Образец!*

Министерство на земеделието, храните и горите

Българска агенция по безопасност на храните

На основание чл. 126, ал. 1 и чл. 117, ал. 1, т. 1, 2, 7, 8, 9 и 12 от Закона за ветеринарномедицинската дейност, Наредба № ДВ-103 от 21 август 2006 г. за мерките за профилактика, ограничаване и ликвидиране на болестта инфлуенца (грип) по птиците и във връзка с констатирано огнище на болестта Инфлуенца по птиците (грип) в животновъден обект с рег. №....., собственост на....., намиращ се в ....., общ. ....., област ..... и съгласно получен лабораторен резултат от Национална Референтна Лаборатория за "Инфлуенца "А" и Нюкясълска болест по птиците" към НДНИВМИ с протокол от изпитване с изх. № ДДД ...../.....г.;

Н А Р Е Ж Д А М :

I. Обявявам първично огнище на Инфлуенца А (грип) по птиците в животновъден обект с рег. №....., собственост на ....., намиращ се в ....., общ. ....., област.....

II. Директорът на ОДБХ–гр. ..... да организира принудително убиване по хуманен начин и обезвреждане на всички засегнати и контактни птици в животновъден обект с рег. №....., собственост на .....

III. Мерките по т. II. да се изпълнят при спазване на изискванията на Наредба № 22 от 14.12.2005 г. за намаляване до минимум страданията на животните по време на клане или умъртвяване /ДВ бр. 42 от 23.05.2006 г./.

IV. Труповете на животните, в обекта по т. II. и контаминирания материал да бъдат унищожени под официален надзор, по начин недопускащ разпространяване на болестта съгласно изискванията, посочени в Регламент (ЕО) № 1069/2009.

V. Да се извърши механично почистване и многократна дезинфекция на помещенията за птици, оборудването, транспортните средства, на дворовете и улиците в и около птицевъдния обект.

VI. Собствениците на убитите животни, които са изпълнили изискванията на Заповед РД № 11-2167/25.10.2017 г. да бъдат обезщетени съгласно чл. 141-148 от Закона за ветеринарномедицинската дейност и Наредбата за условията и реда за разходване на средствата за покриване на разходите, свързани с епизоотичните рискове /ДВ бр. 62 от 01.08.2006 г./.

VII. Определям:

1. три /3/ км. предпазна зона, около животновъдния обект по т. II., в която влизат следните населени места в общ. ....., област ..... - ....

2. десет /10/ км. наблюдавана зона около животновъдния обект по т. II., в която влизат населените места, както следва:

2.1 Област .....:

-общ..... -.....;

-общ. .....-.....

2.2 Област .....:

-общ. .....- .....

VIII. В и от зоните по т. VII забранявам:

1. търговията и придвижването на домашни, диви и други птици и яйца за разплод;

2. организиране на панаири, пазари, изложби и други струпвания на домашни или други птици.

IX. Директорът на ОДБХ–гр. .....да организира:

1. извършване на преброяване, регистрация и ежедневни клинични прегледи на птиците, отглеждани в селищата, разположени в зоните по т. VII, резултатите от които да се документират;

2. извършване на периодични клинични прегледи на птиците, отглеждани в останалите селища на територията на област.....;

3. вземане на проби за лабораторно изследване при всяко едно съмнение за инфлуенца по птиците;

4. отглеждането на птиците, в зоните по т. VII, в затворени помещения;

5. извършване на епизоотично проучване и проследяване през последните три седмици на движения на домашни и други птици, яйца, продукти и странични животински продукти добити от тях, фураж за птици, и на транспортните средства, свързани с технологичния процес в зоните по т. VII;

6. извършване на проверка за въвеждане на мерките за биосигурност в птицевъдните обекти на територията на област ..... На собствениците на обектите, които не са въвели мерките за биосигурност да бъдат съставени актове за установяване на административно нарушение;

7. спазването на мерките за биологична безопасност при влизането или излизането на хора в и от животновъдните обекти, в които се отглеждат птици.

X. Директорът на ОДБХ–гр. .....:

1. да представя ежедневно до 16.00 часа, доклад за изпълнението на мерките, посочени в настоящата заповед в дирекция “Здравеопазване и хуманно отношение на животните, и контрол на фуражите” при Централно Управление (ЦУ) на БАБХ на следните електронни адреси:…… и……..

2. да определи със заповед служители, които ще изпълняват мерките по т. II-VI и IX. За положения извънреден труд през почивни дни от определените със заповед служителите да бъде изплатено допълнително възнаграждение в размер,

посочен в чл. 21, ал. 1, т. 2 от Наредбата за заплатите на служителите в държавната администрация, за отработеното време.

XI. Директорът на ОДБХ–гр. .....да предприеме следните мерки, свързани с добива, преработката и реализацията на птиче месо, месни продукти от птиче месо и яйца:

1. ОВЛ в предприятията, извършващи клане на домашни птици (кокошеви и водоплаващи):

1.1. да извършват стриктен предкланичен преглед на птиците, предназначени за клане и следкланичен преглед на птичите трупове;

1.2. да следят дали животновъдния обект, посочен във ветеринарно-медицинските свидетелства за транспорт на птиците не се намира на територията на предпазна или наблюдавана зона в резултат на обявено огнище на Инфлуенца по птиците;

1.3. при наблюдение на необичайна завишена смъртност на пристигащите за клане птици незабавно да се информира директора на ОДБХ;

1.4. да разпореди и да следи за извършването на механично почистване и многократна дезинфекция на транспортните средства за превоз на живи птици с препарат гарантиращ унищожаването на вируса на Инфлуенца по птиците;

1.5. да използват лични предпазни средства.

2. ОВЛ разрешава транспортирането на птиче месо от кланици, транжорни и хладилни складове, когато месото е произведено:

2.1. от домашни птици, които са с произход извън предпазните зони и са били съхранявани и транспортирани отделно от месото от домашни птици от предпазните зони;

2.2. на дата, която е най-малко 21 дни преди отчетената дата на най-ранното заразяване на стопанство в предпазната зона и което от момента на производство е съхранявано и транспортирано отделно от такова месо, произведено след тази дата.

3. ОВЛ разрешава транзитно преминаване през предпазната зона без разтоварване или спиране.

4. Мерки в предпазна зона:

4.1. ОВЛ разрешава директен транспорт на домашни птици с произход от стопанство в предпазната зона за незабавно клане до определената кланица, при условие че са изпълнени следните изисквания:

- официалният ветеринарен лекар е извършил клиничен преглед на птиците в стопанството на произход в рамките на 24 часа от изпращането им за клане;

- където е подходящо представяне на лабораторни изследвания на птиците от стопанството на произход с благоприятни резултати;

- домашните птици са транспортирани в превозни средства, одобрени от ОВЛ или под негово наблюдение;

4.2. ОВЛ отговорен за определената кланица, е информиран и е съгласен да получи птиците и тогава потвърждава клането пред изпращащия ветеринарен лекар;

4.3. домашните птици от предпазната зона се държат отделно от други домашни птици и се колят отделно или по различно време от други птици, за предпочитане в края на работния ден; извършва се последващо чистене и дезинфекция, преди клане на други птици;

4.4. ОВЛ гарантира, че е извършен подробен преглед на птиците в определената кланица, когато птиците пристигат и след като са заклани;

4.5. добитото месо се допуска за търговия в рамките на Общността или износ, само ако е преминало третиране, както е определено в приложение III към Директива 2000/99/ЕО;

4.6. добитото месо, което не е преминало термична преработка се допуска за реализация **само на територията на страната** и носи здравна маркировка за прясно месо, както е предвидено в приложение II към Директива 2002/99/ЕО на Съвета.

5. ОВЛ разрешава директното транспортиране на домашни птици от място **извън предпазната зона за незабавно клане към определена кланица в предпазната зона** и следователно преместване на месото, добито от такива птици, като се осигури:

5.1. ОВЛ за определената кланица, да бъде информиран и да приеме да получи домашните птици и тогава да потвърди клането пред компетентния орган на изпращането;

5.2. домашните птици да бъдат държани отделно от други птици с произход от предпазната зона и да се колят отделно или по различно време от другите птици;

5.3. произведеното птиче месо да се нарязва, транспортира и съхранява отделно от птиче месо, добито от други птици с произход от предпазната зона;

5.4. страничните продукти да се обезвреждат.

6. ОВЛ разрешава директното транспортиране на яйца:

6.1. до определен център за опаковане, в който се гарантира, че яйцата се опаковат в опаковки за еднократна употреба и се спазват всички мерки за биологична безопасност;

6.2. до обект за преработка на яйчни продукти, както е определено в глава II на раздел X от приложение III към Регламент (ЕО) № 853/2004, които да бъдат обработени и третирани в съответствие с глава XI на приложение II към Регламент (ЕО) № 852/2004;

6.3. за обезвреждане.

7. Мерки при установяване на високопатогенна инфлуенца по птиците в кланица:

7.1. ОВЛ гарантира, че на базата на оценка на риска, всички домашни птици, налични в кланицата**, са убити или са заклани** възможно най-бързо под официален надзор;

7.2. Когато са заклани такива птици, птичето месо и всички странични продукти, добити от домашните птици, птиче месо и странични продукти от други домашни птици, които може да са били заразени по време на процеса на клане и производство, **се съхраняват отделно** и под официално наблюдение, докато бъдат завършени изследванията в съответствие с наръчника по диагностика.

7.3. Птичето месо и всички странични продукти, добити от домашните птици, и птиче месо и странични продукти от други домашни птици, които може да са били заразени по време на процеса на клане и производство, **се обезвреждат** възможно най-бързо под официален надзор;

8. В обектите, извършващи производство и търговия на едро с храни, находящи се в предпазна и наблюдавана зона да се извършва почистване и дезинфекция на транспортните средства, превозващи живи птици и храни.

9. Мерки в наблюдавана зона:

9.1. Официалният ветеринарен лекар разрешава придвижването на домашни птици за незабавно клане до определена кланица разположена извън наблюдаваната зона при условие, че са изпълнени следните изисквания:

9.1.1. официалният ветеринарен лекар е извършил клиничен преглед на птиците в стопанството на произход в рамките на 24 часа от изпращането им за клане;

9.1.2. където е подходящо представяне на лабораторни изследвания на птиците от стопанството на произход с благоприятни резултати;

9.1.3. официалният ветеринарен лекар отговорен за определената кланица, е информиран и е съгласен да получи птиците и тогава потвърждава клането пред изпращащия ветеринарен лекар;

9.2. Официалният ветеринарен лекар разрешава директното транспортиране на яйца:

9.2.1. до определен център за опаковане, в който се гарантира, че яйцата се опаковат в опаковки за еднократна употреба и се спазват всички мерки за биологична безопасност;

9.2.2. до обект за преработка на яйчни продукти, както е определено в глава II на раздел X от приложение III към Регламент (ЕО) № 853/2004, които да бъдат обработени и третирани в съответствие с глава XI на приложение II към Регламент (ЕО) № 852/2004;

9.2.3 за обезвреждане.

10. Официалният ветеринарен лекар разрешава директното транспортиране на домашни птици с произход стопанства извън предпазните и наблюдавани зони, за незабавно клане към определена кланица на територията на наблюдаваната зона и последващото транспортиране на месото, добито от такива домашни птици.

Контрола по изпълнението на заповедта възлагам на ……, заместник изпълнителен директор на БАБХ.

Настоящата заповед да се доведе до знанието на …….. заместник изпълнителен директор на БАБХ, ……., главен директор на главна дирекция „Верификация на официалния контрол“ при ЦУ на БАБХ, ……., директор на дирекция „Здравеопазване и хуманно отношение към животните и контрол на фуражите“ при ЦУ на БАБХ, ……., директор на дирекция „Контрол на храните“ при ЦУ на БАБХ и на директорите на всички Областни дирекции по безопасност на храните, за сведение и изпълнение.

…….

ИЗПЪЛНИТЕЛЕН ДИРЕКТОР